

FOSSEKALLEN

M E D D E L E S E S B L A D F O R N V E

Løpet kraftverk

23 millioner til forbygging – side 10

NR. 3 – 1980 – 27. ÅRGANG

Foto: Sverre Skara.

FOSSEKALLEN

Utgitt av:

Hovedstyret for Norges vassdrags-
og elektrisitetsvesen.

Opplag 6100

Synspunkter i artikler og innlegg står for
forfatterens egen regning og representerer
ikke nødvendigvis hovedstyrets eller blad-
styrets syn.

Redaksjonen avsluttet 29. februar 1980

REDAKTØR: SVERRE SKARA

BLADSTYRE:

FOR AKADEMIKERNES FELLESGRUPPE:

Overingeniør E. Tøndevold

Overingeniør F. W. Gusdal (sekr.)

FOR STATSTJENESTEMANNSSKARTELLET:

Konsulent J. Døsvik

Maskinmesterassistent R. Bråthen

Herr Edvard Moen

FOR STATSTJENESTEMANNSSFORBUNDET:

Kontorfullmektig K. Dietrichs

FOR NVE:

Førstekonsulent O. Dyrdaal

Fagsjef R. Johnsen (formann)

Driftsbestyrer V. Bern

REDAKTØREN:

Telefon 46 98 00 - Adresse: Middelthunsgt. 29 - Oslo 3

INNHold

	Side
St.meld. nr. 54	2
Energimeldingen	3
Fin brosjyre om Ulla-Førre	4
Har vi en framtid som anleggsfolk?	5
Kraftledningsbygging for	6
Energimeldingen har sett dagens lys: Etaten fortsatt samlet - NVE får nye oppgaver	8
Reinhardt Søgner til minne	9
Forbryningsavdelingens regnskap for 1979: 11 000 mål dyrka jord ble innvunnet og sikret	10
Kabelskipet Skagerrak til Canada	11
J. M. Santha - 40 år i kartografi-faget	12
Informasjonsmøtet	13
Bedriftsidrettslaget presenterer MOSJONGRUPPA	14
Litt medmenneskelighet?	15
Skidagen 1980	16
Vassdragsreguleringer: Skade- virkninger for vilt	17
Verneplan II for vassdrag	17
Rana-folket besøker Glomfjord	18
Inntrykk fra damkongress i New Dehli	19
Snescooterkurs	21
Kurs i verne- og miljøarbeide ved Auraverkene	22
Kalles refleksjoner: Våre tålmodige pensjonister	23
Brekontoret: Nytt kart over Bondhusbreen	23
Bør 2. etasje hete 1. etasje?	23
Ingeniørene måtte stille bak	23
Utdeling av Hederstegn i avd. 154 av N.E.K.F.	24

St.meld. nr. 54

Det er ingen nyhet lenger å fortelle at Energimeldingen foreligger. Den har faktisk allerede rukket å bli noen korte uker gammel, og det første møtets jubelbrus er ikke fullt så øredøvende, som det var. Dermed er ikke sagt at stillheten har senket seg for godt over St.meld. nr. 54 (1979 - 80) Norges framtidige energiforbruk og -produksjon, som er den korrekte benevnelse på det omfattende dokument.

Det skulle forresten bare mangle.

For mange falt ventetiden lang, men den som venter på noe godt venter ikke forgjeves, vet vi. Og, det var akkurat det, god eller ikke god. Hvordan har samfunnet reagert på meldingen så langt?

Reaksjonene hittil har i stor grad dreiet seg om prisspørsmålet og taket som er satt på den framtidige vassdragsutbygging. NVE's framtidige organisasjonsform, som før meldingen forelå var omfattet med adskillig interesse, synes nes-

ten å ha kommet bort i avis-spaltene. Nå bebudes riktig nok ingen endring i vår oppbygning, men allikevel! Når Stortinget i tidens fylde skal drøfte meldingen, tør vi ikke desto mindre forutse debatt om hvorvidt Statskraftverkene bør skilles ut eller ikke.

I stedet for å komme redusert ut «etter meldingen» blir vår etat tvert imot flere oppgaver til del. Regjeringens syn går nemlig ut på at NVE bør bli en rådgiver i mer generelle energipolitiske saker, hvilket er vel verdt å legge merke til.

Når kan så Stortinget foreta den endelige behandling av meldingen? Ja, foreløpig synes det uklart, selv om det ville være ønskelig om så kunne skje allerede i vår. Enkelte røster har allerede stillet seg tvilende til det. Tiden er knapp, og høstsesjonen er også hektisk på Løvebakken - så hvem vet?

Sverre Skara

Energimeldingen

Av overing. Erik Tøndevold

St.meld. nr. 54 for 1979 – 80 passerte statsråd 29.2., som var like før siste frist for stoff til nr. 3. Meldingen vil trolig bli utførlig behandlet i Fossekallen nr. 4.

Denne artikkelen konsentreres om hva vi må gjøre for å få kraftbalansen til å gå i hop i 1985, hvilket er omtalt i punkt 8.1.

Alminnelig forbruk	59 TWh/år
Kraftintensiv industri	31 – « –
Tillegg for:	
Fastkraft disponert som tilfeldig kraft	2 – « –
Usikkerheter	2 – « –
Regjeringens mål for utbygging	94 TWh/år
Klarlagt tilgang forutsatt nåværende driftsmetoder	91 – « –
Ytterligere vannkraftprosjekter	3 TWh/år

Ytterligere vannkraftprosjekter

Tabell 8.1.d. bygger på data fremskaffet av Elektrisitetsdirektoratet (EEE) og Vassdragsdirektoratet (VU og VVK). Av listens 44 prosjekter har 6 passert Hovedstyret, 12 er innsendt som konsesjonssøknad, 10 er forhåndsmeldt, 5 er i en enda tidligere fase og 11 er karakterisert med «trenger ikke konsesjon». Tilsammen kan de gi ca. 5 TWh/år innen 1985, og man antar det er realistisk å få satt i drift 3 TWh/år.

Med dette har elforsyningen fått et tydelig signal fra Regjeringen. Er vi alle flinke til å prioritere våre arbeidsoppgaver, ruller opp ermene og gyver løs på jobben straks, burde det være mulig å ha 94 TWh/år fastkrafttilgang i 1985. Men det er ingen tid å tape, og mange, både i og utenfor elforsyningen, må være raskere på labben enn de hittil har vært.

I meldingen kan jeg ikke finne svar på følgende spørsmål:

1. Inngår prosjektene i kraftselskapenes egne utbyggingsprogram innen 1985?
2. Er konsesjonsmyndighetene og deres ekspertorganer tilstrekkelig bemannet?

Kraftselskapenes utbyggingsprogram

Listen må snarest mulig jevnføres med kraftselskapenes egne program, for intet prosjekt kan gjennomføres uten at eieren vil det selv. Riktignok

vil Regjeringen utnevne et bredt sammensatt utvalg som skal vurdere om lovverket er tilstrekkelig til å løse oppgavene. Utvalget skal fremme forslag til eventuelle forbedringer, men dette kan ikke få noen virkning i aller nærmeste fremtid.

Er det kraftselskaper som savner prosjekter på listen, bør de omgående melde fra.

Opplysningene om Kobbelv, som er listens største prosjekt, stemmer med Statskraftverkernes søknad hvor veibygging og tilrigging starter om våren i år 1, og kraftstasjonen settes i drift 1.7. i år 5 med en del av nedbørfeltet. Skal man fastholde prinsippet om at ingen arbeider i marken må utføres før reguleringstillatelsen er vedtatt, må det tas sikte på stortingsvedtak før påske 1981, det vil si at bare et år gjenstår.

Teoretisk kan Kobbelv forsinkes på grunn av manglende bevilgninger. Vi bør imidlertid regne med at man under budsjettbehandlingen sørger for å fjerne en slik hindring for å realisere Regjeringens program.

Pengene har sentralmyndighetene god styring med. Det er konsesjonsbehandlingen som er den store usikkerheten.

Tilstrekkelig bemanning

Hittil har mange ikke kunnet eller ikke villet respektere Vassdragsdirektoratets frister under konsesjonsbe-

handlingen. I noen høringsinstanser skal samtlige søknader vurderes av noen få saksbehandlere. Viktige eksempler er Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og Statens forurensningstilsyn. Det fremgår ikke av meldingen hva man har tenkt å gjøre for å få raskere uttalelser fra disse to etatene og fremdeles sikre forsvarlig saksbehandling.

Kontroversielle prosjekter

Når det gjelder kontroverser *sentralt*, legger man merke til Øvre Glomma hvor det forutsettes konsesjon i 1980, til tross for at Miljøverndepartementet sier at Rien har «sterke konflikter» og Tolga har «meget sterke konflikter» med andre brukerinteresser.

Spørsmålet om kommunal «vetorett» ble drøftet i nr. 7/78. Direktør Sperstad presiserte da at planen kun må være *faglig* begrunnet før den kommer til Hovedstyret. Etter min mening forhindrer ikke dette at elforsyningen bør skjele til de *politiske* realiteter, og så lenge det finnes valgmuligheter, konsentrerer man innsatsen om de prosjekter som har en rimelig sjanse til å få konsesjon. Med meget få unntak viser nyere praksis at et prosjekt er dødfødt dersom kommunen ønsker vern. Derfor bør det snarest mulig klarlegges hvilken holdning kommunene har til prosjektene på listen.

At vannkraften er en nasjonal ressurs samtidig som man praktisk talt har kommunal vetorett, er et tankekors som drøftes lite i meldingen. Riktignok presiseres det at utbyggingsrekkefølgen må bestemmes ut fra nasjonale hensyn, men det er noe annet enn avgjørelsen om ja eller nei.

Utpeke innpisker

For hvert enkelt prosjekt er det mye som må klaffe dersom det skal gi kraft allerede i 1985 eller tidligere. Jeg tror neppe man klarer å få 3 TWh/år i tide uten en sentral «innpisker» som følger med i fremdriften og til enhver tid vet hvor flaskehalsen er for hvert enkelt prosjekt. Antagelig bør ved-

kommende være ansatt i NVE og ha dette som hovedoppgave i 1980 - 81, kanskje lenger.

Listen må stadig oppdateres. Urealistiske prosjekter lukes ut så de ikke stenger for fremdriften av de andre. Enkelte nye prosjekter kan tilføyes, for eksempel senking av Ringedalsvatnet hvor Statskraftverkene sendte søknad 19.2.

Konklusjon

Med en helhjertet innsats fra elforsyningen burde det være realistisk å skaffe 3 TWh/år i 1985 i tillegg til den krafttilgang som allerede er klarlagt. Energimeldingens liste er et godt utgangspunkt, men den må stadig oppdateres for å sikre at våre anstrengelser kommer mest mulig til nytte. NVE bør utpeke en innpisker som skal prøve å få saksbehandlingen i gang igjen straks den stopper opp uten grunn. Han må selvstendig arbeide i forståelse med kraftselskapene, som sikkert anser det som en fordel å få hjelp av en som er ekspert på de administrative flaskehalsene.

Fin brosjyre om Ulla-Førre

En hendig, liten brosjyre har havnet på vårt skrivebord. Alle-rede ved første øyekast virket den tiltrekkende med bilde av vill natur på forsiden, som i høy grad kaller på oppmerksomhet.

«NVE Ulla-Førre-anleggene», som er brosjyrens tittel, inneholder det «nødvendige» og det som normalt ventes skal stå i en slik brosjyre, dessuten en rekke meget velvalgte fotos fra anleggsområdene. Videre finnes skjematiske framstillinger, skisser og en sammenfatning til slutt som tydelig illustrerer det kjempearbeid en her har stått overfor.

Brosjyren er utarbeidet av anlegget, som har all ære av den!

1979-80

St. meld. nr. 54

177

Norges framtidige energibruk og -produksjon

Tabell 8.1.d Nye vannkraftprosjekter som hvert enkelt tidsmessig vil kunne komme i drift i årene fram til og med 1985

Prosjekt	Fylke	Produksjons- evne ved full utbygging		Fastkraft- bidrag GWh	Konsesjon bør senest foreligge innen 1985	Behand- lings- trinn pr. 1.2.80 ¹⁾	Merknad
		Mid- lere	Fast- kraft- bidrag GWh				
Rånåsfoss, ombygging	Akershus	75	55	55			Trenger ikke konsesjon ²⁾
Mesna, ombygging	Oppland	32	30	30			Trenger ikke konsesjon
Øvre Glomma, Tolga og Rien	Hedmark	375	329	329	1980	H	+ Økning Rendalen
Hovdefoss	Oppland	120	110	110	1981		Trenger ikke konsesjon
Mjåvatn	Buskerud	60	55	55			Trenger ikke konsesjon
Ustekveikja	Buskerud	70	70	70			Trenger ikke konsesjon
Grettefoss- Pikerfoss	Buskerud	102	90	90	1980	K	
Frøystul	Telemark	73	73	73			Trenger ikke konsesjon
Hogga	Telemark	80	60	60	1980	A	
Tokke, overføring Lårdal	Telemark	63	63	63			Trenger ikke konsesjon
Amli	Aust-Agder	85	75	75	1980	K	
Evenstad, utvidelse	Aust-Agder	38	34	34			Trenger ikke konsesjon
Hovvatn	Aust-Agder	30	28	28	1981	K	
Steinsfoss, utvidelse	Vest-Agder	174	164	164			Trenger ikke konsesjon
Ormsa	Vest-Agder	85	85	85	1981		Trenger ikke konsesjon
Smeland	Vest-Agder	107	96	96	1980	K	
Hunndalen	Vest-Agder	150	108	108	1980	H	
Tjodan	Rogaland	310	273	273	1981	K	
Tverrå	Rogaland	40	37	37	1981	K	
Opstveitvatn	Hordaland	39	39	39	1983	F	
Tinnhølen, tilbake- føring mot vest	Hordaland	117	117	117	1981		Trenger ikke konsesjon
Kvandalsvassdraget	Hordaland	75	70	70	1981	A	
Kvittingen	Hordaland	123	114	114	1980	K	
Myster	Hordaland	300	160	160	1981	A	
Bersåvatn	Hordaland	80	51	51	1981	F	
Stuvane	Sogn og Fjordane	90	89	89	1981	K	
Økseneelvane	Sogn og Fjordane	190	190	190	1982	F	
Naddvik	Sogn og Fjordane	345	320	320	1981	K	
Arøy	Sogn og Fjordane	281	221	221	1981	K	
Østerbø	Sogn og Fjordane	360	360	360	1982	F	
Oselva	Sogn og Fjordane	155	120	120	1982	F	
Osdalen	Møre og Romsdal	35	33	33	1981	A	
Tungeelva	Møre og Romsdal	60	54	54	1982	F	
Stigedalselva	Møre og Romsdal	60	54	54	1982	F	
Slind, utvidelse	Sør-Trøndelag	32	32	32	1981	F	
Nea, utvidelse	Sør-Trøndelag	120	100	100	1981	F	
Mossa	Nord-Trøndelag	120	100	100	1981	F	
Sjønstå	Nordland	302	252	252	1980	K	
Laksåga	Nordland	100	100	100	1981	H	
Kobbelv	Nordland	799	1045	365	1981	K	
Sørfjord	Nordland	194	155	155	1980	H	
Slunkajavrre	Nordland	82	75	75	1980	H	
Forsandvatn	Nordland	33	30	30	1982	A	
Kvalsund	Finnmark	74	72	72	1981	H	
Diverse mindre prosjekter		115	112	112			
Sum				5 220			

1) H - behandlet av NVE's hovedstyre

K - konsesjon søkt

F - forhånds melding om planlegging gitt

A - andre prosjekter

2) Konsesjon betyr her konsesjon etter vassdragsreguleringsloven av 1917 eller etter vassdragsloven av 1940. Konsesjon etter elektrisitetsloven av 1969 trenges i alle fall.

Har vi en framtid som anleggsfolk?

Betraktninger fra Eidfjord

Av overing. Einar Sæterbø

Jeg velger en litt utfordrende overskrift på dette innlegget, ikke fordi jeg tror det er grunn for å frykte arbeidsløshet og lignende elendighet, men som en passende innledning til tanker om framtida for Statskraftverkenes anleggsdrift i egen regi. Mange har meninger om disse tingene, men jeg savner en åpen og målrettet diskusjon som kan hjelpe oss på rett veg i tida som kommer.

Utgangspunktet for meg er i dag Eidfjordanleggenes raske nedbygging og den usikkerhet for framtida som preger miljøet. Kanskje står vi nå framfor et tidsskille i utviklingen som har gått nok så jevnt og udramatisk i snart 30 år nå, fra begynnelsen av 50-åra og fram til i dag.

De store anleggenes dominerende stilling i virksomheten er snart forbi. Vi tror jo enda at Jotunheimen og Svartisen med tida skal bli mer enn papprosjekter. Likevel er det sannsynlig at en større andel av investeringene i kraftutbyggingsssammenheng i åra som kommer vil gå til vedlikehold, ombygginger og utvidelser ved eldre anlegg. Det er også tale om trinnvis utbygging av de større anlegg som kommer, og det er tale om separat utbygging av mindre vassdrag. Nevnes bør også interessen for «småkraftverk».

Et viktig og vanskelig spørsmål som må avklares er om disse mange «små» oppgavene i framtida skal løses ved egen anleggsdrift eller om de skal settes bort til private entreprenører? Jeg kan ikke svare på dette spørsmålet, men jeg vil konstatere med stor sikkerhet at hvis vi ikke rustet oss organisasjonsmessig for disse oppgavene, vil vår egen anleggsvirksomhet lett komme til kort og etterhvert dø ut med storanleggene.

Statskraftverkenes anlegg dreier seg i dag vesentlig om Eidfjord og Ulla-Førre, og beskjeftiger nå ca. 1500 funksjonærer og arbeidere (vintertall). I tillegg kommer tilknyttet virksomhet i Oslo som utfører administrasjons- og planleggingsfunksjoner. Denne organisasjonen har som alle andre sine sterke og svake sider. Siden vi i framtida må bygge på de sterke, vil jeg trekke fram det som jeg ser som våre vesentligste fortrinn:

Einar Sæterbø

1. Opparbeidet fagkunnskap på felter som anleggsdrift, administrasjon og prosjektering.
2. Det er gjennom årene etablert en organisasjonsform som tross mange påstander om det motsatte, har vist stor evne til omstilling, til flytting fra sted til sted over hele landet ettersom anleggene i tur og orden er påbegynt og fullført.

Akkurat denne evnen til omstilling er det god grunn til å framheve og til å ta vare på. Den forekommer meg ganske enestående i Statens virksomhet i vår tid.

Tilbake til Eidfjordanleggene og vår situasjon nå når anlegget snart er ferdig.

Mange søker seg nå bort og får stillinger som har lenger perspektiv enn en kortvarig anleggsperiode. Andre setter sin lit til lang ansiennitet og reg-

ner med at det «ordner seg vel» slik det alltid har gjort før.

En slik utvikling kan ikke pågå lenge uten store skadevirkninger.

Med utgangspunkt i at vi skal forsøke å gjøre oss klar også for de mange nye, men enkeltvis mindre oppgaver i framtida er det særlig to trekk i utviklingen som må komme og som vil berøre anleggsfolkene: De som vil satse på anleggsvirksomhet i etaten, må som entreprenøransatte finne seg i større mobilitet, altså ukependling eller oftere flytting. Til gjengjeld må de kreve ansettelsesforhold som i større grad peker utover det enkelte prosjekt, altså en sikrere jobb.

Det er lett å se problemer i omstillingsperioden som må komme. Det vil bl.a. bli satt store krav til samarbeid mellom bygningsavdeling og Driftsavdeling sentralt når det skal utføres større ombyggings- og vedlikeholdsarbeider ved eldre kraftverk. Anleggsadministrasjonene vil nok også måtte finne seg i en større grad av samordning, spesielt i personalforhold.

Tanken om distriktsadministrasjoner for anleggsdriften vil passe godt inn i det bildet jeg har forsøkt å skissere. Hvis slike regionale anleggsentra ble plassert i tilknytning til etablerte driftsadministrasjoner, ville samarbeidet tvinge seg fram, og en ville få et naturlig forhold slik som det ser ut til å fungere hos andre store organisasjoner som driver kraftutbygging og kraftverksdrift her i landet. Begge deler av virksomheten ville tjene på å bryte ned noe av skillet her.

Grunnstammen i den framtidige anleggsdriften i Statskraftverkene, både blant funksjonærer og arbeidere, bør få sitt ansettelsesforhold knyttet til regionen (eller til anleggsdriften totalt), og ikke som nå med svært uklare rettigheter utover anleggstida ved det enkelte anlegg. Sesongfolk og rekrutteringsstillinger bør som nå ha en løsere tilknytning. Fast ansettelse må nødvendigvis knyttes til ansvar eller ansiennitet, varierende etter det som er

Kraftledningsbygging før

Av direktør Olav Strand

I en artikkel «Kraftledningsbygging nå og før» i Fossekalen nr. 2 1980, etterlyser fagsjef R. Johnsen beretninger om kraftledningsbygging i gamle dager. Undertegnede var beskjeftiget med kraftledningsbygging i NVE fra 1920 til 1928. Min første befatning med slike arbeider var ved Hakavik-ledningen fra Hakavik kraftverk til Asker (vesentlig etterkontroll), deretter ved bygging av Rjukanledningen fra Vemark til Oslo, Gjøvikoverføringen fra Minnesund til Gjøvik og til slutt Noreledningene fra Nore kraftverk

gjennom Numedal til Flesaker og videre til Slagen ved Tønsberg og fra Nore over Eggedal – Krøderen – Hønefoss til Oslo. Disse siste var vårt lands første ledninger med en spenning på 132 kV. Tidligere var 60 kV vår høyeste driftsspenning.

Nå var min befatning med kraftledningsbyggingen vesentlig på projekteringssiden, først den elektrotekniske planlegging, beregning av spenning og ledningstverrsnitt, dernest trasévalg, stikking, masteplassering og mastehøyder, faseavstander – og som grunn-

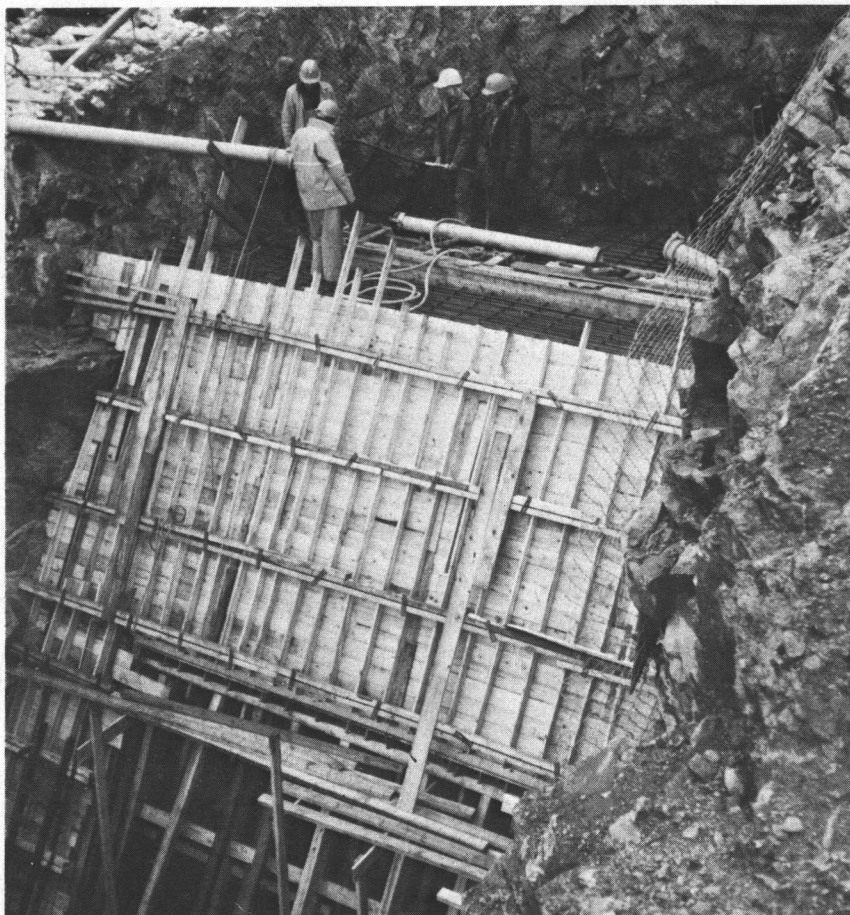
lag for disse ting beregning av ledningsoppstrekkingen (montasjestrekket). Et av resultatene av disse arbeider var våre nye luftledningsnormer av 1928.

Det jeg kan fortelle blir kanskje ikke så meget det herr Johnsen etterlyser, men under hyppige inspeksjonsreiser ut i marken – særlig i forbindelse med ledningsmontasjen – men også med transport og mastemontasje m.v., kom jeg selvfølgelig også i kontakt med selve anleggsarbeidet.

Ved transport var hesten den gang den dominerende trekraft, men selve oppstrekkingen av ledningene til riktig pilhøyde ble i stor utstrekning foretatt ved store tautaljer og menneskelig muskelkraft, selv om også vinsjer etterhvert kom i bruk. Jeg har et spesielt minne om en slik ledningsmontasje. Det var på toppen av den bratte åssiden på østsiden av Numedal straks nedenfor Nore, og gjaldt kraftledningen Nore – Oslo. En av ledningskablene var nettopp strukket opp i riktig pilhøyde ved hjelp av en 8 – skåret talje med mange mann i tautampen. Nær taljen passerte ledningen en senkning i terrenget. Jeg bøyet meg og passerte under ledningen, og akkurat da røk taljefestet. Etterpå merket jeg at jeg var øm i høyre kinn og tinning. Den tunge taljeblokken hadde passert meg i enorm fart, og så vidt sneiet bort i meg. Hadde jeg vært en brøkdell av et sekund senere ute, ville vel hjernemassen ha ligget igjen på blokken.

Ledningen Nore – Oslo er den som er bygget med de såkalte «englemaster». Den kom i drift sommeren 1928, og det gikk bra til omkring midten av desember 1929. Da inntrådte en kortslutning som ble lokalisert til Norefjell – litt innenfor Sandumseter – altså nokså langt over på Krødersiden av fjellet. Det viste seg at «vingene» på flere «englemaster» var tippet over til den ene siden. Den ene vingen pekte rett opp i luften – den andre hang ned langs mastestammen. Noen av ledningene lå på bakken.

Da vi skulle få fatt i folk til reparasjonsarbeidet i sprengkulden i fjellet,

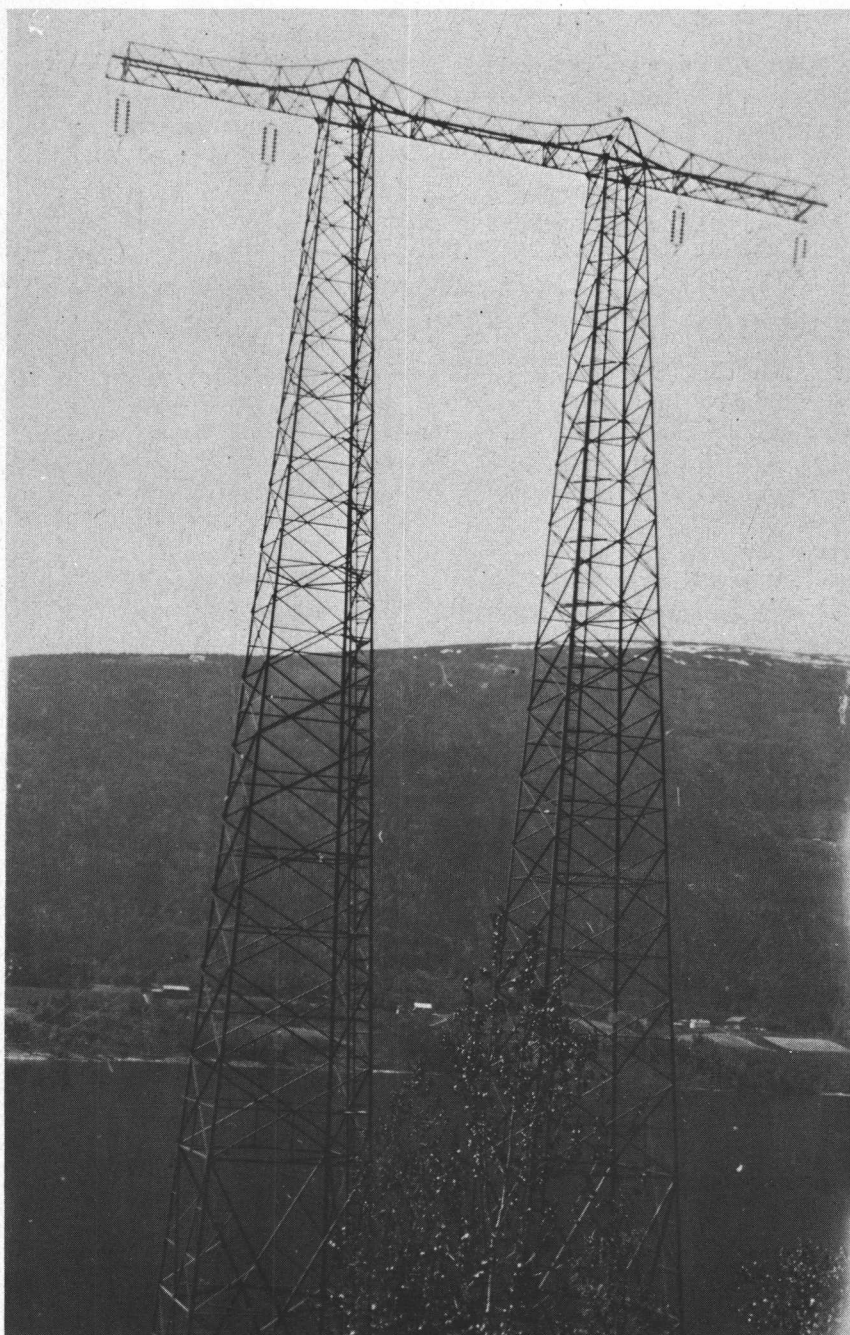

Støpearbeider ved inntak Nordelva slik det så ut der i september 1977.

hensiktsmessig for de enkelte stillingsgrupper.

Jeg håper jeg har klart å framstille disse tankene slik at de kan virke frem-

mende på en diskusjon og forhold som vil få avgjørende virkning på framtida for mange av oss som er tilknyttet Statskraftverkernes anleggsdrift.

Kryssningsmast for Nore – Osloledningen over Krøderen. 70 m høy. Med riktig lange skritt var det mulig å gå på toppen av den 30 m lange traversen. Jeg gjorde det den gang, men ville nok ikke gjenta det nå.

måtte vi utstyre dem med støvler, sokker, votter, islendere og vindjakker (det var før anorakkenes tid). Om vi også måtte kjøpe luer til dem husker jeg ikke. «De harde tredveåra» var i

virkeligheten begynt allerede i slutten av 20-årene. Så dårlig med klær var det hos alminnelige mennesker den gang.

Vi kjøpte også aladdinlamper, para-

finlamper med glødenett. De gir et så sterkt lys at vi kunne arbeide natt og dag. Det ble så lite søvn på folkene at vi til slutt var redde for å sende dem opp i mastene, men det gikk bra og lille julaften kunne vi sette spenning på.

Jeg har forresten en annen historie om denne ledningen. Den går gjennom Soknedalen, slik at den på visse strekninger ses fra Bergensbanen. På toget overhørte en av våre oppsynsmenn følgende samtale mellom to bønder som satt ved et vindu i samme kupéen. Den ene av dem sa at han syntes disse mastene var pene. «Nei», sa den andre, «det er jo rene gudsbespottelsen. Det er fullstendig som å se Frelseren på korset».

At innkvarteringsforholdene var primitive sammenliknet med nå er sikkert, men det var vel ikke ved kraftledningsbygging de var verst. Der ble det nemlig ikke arbeidet i skift, iallfall bare i meget liten utstrekning, men der hvor det ble arbeidet i skift, der var det slik at når en mann kom fra skift, så la han seg i den varme sengen til ham som tørnet på.

Av anleggsmaskiner så ikke jeg en bulldoser eller en borerigg for tunneldrift før etter den andre verdenskrig. I lang tid da skjedde det en så sterk rasjonalisering av anleggsdriften at vi tross den sterke prisstigningen bygget like billige kraftverker i slutten av 50-årene som vi gjorde like etter krigen.

Vi hadde ikke så mange sammenstøt med naturvernerne den gang som nå, men det hendte da at er kom innlegg i avisene mot kraftledningene. Nore – Osloledningen passerer fra Stubbdal forbi Løvliseter til Sørkedalen. En innsender – jeg tror det var i Aftenposten – foreslo at kraftledningen på denne strekningen burde gå i tunnel. Til det svarte byggelederen, i diskusjonen på et møte i Norsk Elektroteknisk Forening, at kraftledningen måtte gå over jorden, men man kunne jo sprengne en tunnel for friluftsfolket, så slapp de å se ledningen. Jeg er ikke sikker på at en slik bemerkning ville bli oppfattet like humoristisk nå som den gang.

Energimeldingen har sett dagens lys:

Etaten fortsatt samlet

– NVE får nye oppgaver

Av Tor Inge Akselsen

– Regjeringen slutter seg til Hovedstyrets uttalelse om at fordelene for staten ved å beholde NVE samlet er vesentlig større enn ved å skille ut Statskraftverkene.

– NVE's instruks skal gjennomgås, blant annet med det siktemål å komme

fram til en mer hensiktsmessig oppgavefordeling mellom generaldirektøren og Hovedstyret. Hovedstyret må få tid og anledning til å behandle prinsipielt viktige kontroversielle saker.

– NVE bør få ansvar for nye oppgaver i tillegg til

dem etaten arbeider med i dag. Dette gjelder blant annet rollen som rådgiver i energispørsmål av mer generell karakter.

Dette er noe av det den nye energimeldingen sier om Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Nettopp dette avsnittet i meldingen har vært imøtesett med forventning av mange i etaten. Tidvis har det vært ført en hektisk debatt om NVE's organisasjon og oppgaver. I første rekke har innvendingene mot vår nåværende organisasjonsform vært knyttet til spørsmålet om det er hensiktsmessig at etaten har ansvaret både for konsesjonsbehandling og tilsynsmyndighet på den ene side og ansvaret for statens forretningsdrift innen kraftforsyningen på den annen.

Andre har hevdet at NVE har et for omfattende saksområde og at etaten er blitt for stor. – NVE har for stor makt uten at det har en tilstrekkelig tverrfaglig ekspertise til å kunne foreta de allsidige samfunnsmessige vurderinger som saksområdet krever, er det blitt hevdet.

Politisk kontroll

I energimeldingen tilbakeviser Regjeringen disse argumentene. Det blir klart slått fast at det er de folkevalgte som har den avgjørende myndighet:

«Etter Olje- og energidepartementets oppfatning kan ikke Statskraftverkene uten videre sammenliknes med de statlige forretningselskapene. Det er Storting og Regjering som ut fra brede samfunnsmessige vurderinger tar stilling til hvilke kraftforsyningsanlegg som skal bygges ut. Det er også de politiske organene som tar stilling til priser og andre vilkår for statskraftleveranser og som bestemmer hvilke bedrifter innen den kraftintensive industri som skal tildeles statskraft. Sta-

tens eierinteresser kommer således i bakgrunnen når det gjelder styringen av Statskraftverkene.»

Ingen særfordeler

Meldingen slår videre fast at saksbehandlingen for konsesjoner og tilsyn med bygging av kraftverk og overføringsledninger er så åpen og i den grad underlagt samfunnsmessig innsyn og kontroll at det er lite tenkelig med noen form for særbehandling av Statskraftverkene.

Meldingen peker da også på at det aldri har vært påvist noen slik særbehandling:

«Slik forskjellsbehandling har heller aldri vært påvist. Det er for øvrig Reg-

jering og Storting som ut fra et meget allsidig grunnlagsmateriale foretar de reelle interesseavveininger og tar beslutning i utbyggingsakene».

Må vurdere fordelene

Ut fra dette uttaler Olje- og energidepartementet i meldingen at man først og fremst må vurdere fordelene ved å beholde NVE samlet. Blant annet blir det pekt på at det er en nær faglig sammenheng mellom sentrale oppgaver som hovedplanlegging og konsesjonsbehandling for vårt totale produksjons- og overføringssystem på den ene side og planlegging, utbygging og drift av statens produksjons- og overføringsanlegg på den annen side.

Meldingen framhever at et samlet NVE vil gi Regjering og departement bedre muligheter for fast styring:

«Statens kraftproduksjons- og overføringstjenester, som utgjør en betydelig del av det samlede system, representerer meget viktige statlige virkemidler i arbeidet med gjennomføringen av Stortingets og Regjeringens energipolitikk. Departementet legger betydelig vekt på å kunne beholde en faglig samordning av de totale statlige virkemidler på direktoratnivå. Den nåværende direktoratsform gir et godt utgangspunkt for politisk styring av statens samlede virkemidler innen energiforvaltningen. En utskillelse av Statskraftverkene vil kunne føre til en svakere samordning av virkemidler som statskraftpriser og statskraftleveranser på den ene side og priser på annen elektrisk kraft og arbeidet med å

Statsråd Bjartmar Gjerde la fram energimeldingen fredag 29. februar.

(Foto: NTB)

komme fram til mer rasjonelle, bærekraftige enheter innen kraftforsyningen på den annen side.»

Faglig ekspertise

– NVE har etterhvert fått en betydelig faglig ekspertise av teknisk, økonomisk, juridisk, naturvitenskapelig og administrativ karakter som gir grunnlag for å foreta brede og allsidige samfunnsmessige analyser og vurderinger i de mange og omfattende saker som etaten behandler, heter det i energimeldingen.

På denne bakgrunn avviser man påstanden om at NVE har for stor makt i forhold til den tverrfaglige ekspertise som er nødvendig for å foreta en forsvarlig bred samfunnsmessig vurdering av sakene. Regjeringen antyder i stedet at NVE må tillegges flere oppgaver enn etaten arbeider med i dag. Blant de som nevnes konkret er ansvaret som rådgivende organ i energispørsmål av mer generell karakter.

Ellers blir det tatt til orde for at etaten bør utrede, utvikle og sette i verk energiøkonomiske tiltak som virker effektivt. Dette innebærer blant annet at NVE i samarbeid med elektrisitetsverkene skal kunne legge opp et omfattende informasjonssystem overfor publikum, der det redegjøres for konsekvensene for den enkelte og for samfunnet ved valg av forskjellige energibærere. Det innebærer også at NVE må informere om hvordan energiresursene kan utnyttes på en mest mulig hensiktsmessig måte. Regjeringen trekker her inn at forbrukerne må oppfordres til å legge opp til et fleksibelt forbruk – for eksempel med muligheter for å kunne nytte både olje, elektrisitet og ved til oppvarming.

Perspektiver

Det er klart at energimeldingen trekker opp perspektiver som må fortone seg som svært interessante for NVE, i og med at etaten skal beholdes samlet og at man trolig vil få utvidede oppgaver.

Men Stortinget skal også drøfte meldingen. De folkevalgte har ennå ikke sagt sitt.

Fagsjef Ola Gunnes, overingeniørene Yngvar Mæhlum, Asbjørn Molle, Agnar Marheim, Øystein Aars og avd.ing. Marit Fossdal er uttatt til å delta i «Nordiska Hydrografiska konferensen», som finner sted i Härjedalen 10. – 16. august.

Reinhardt Søgner til minne

Reinhardt Søgner

Tidligere avdelingsdirektør Reinhardt Søgner er død nær 88 år gammel. Han var fra 1948 til han gikk av med pensjon sjef for etatens hydrologiske avdeling, men han hadde i mange år før denne perioden arbeidet med faget hydrologi og hadde opparbeidet en betydelig ekspertise. Han ble ansatt i Vassdragsvesenet i 1920, og han var fra 1941 til 1948 overingeniør i Glommen og Laagens Brukseierforening.

Navnet Søgner er blitt et begrep innen norsk hydrologi. Flere metoder utviklet av Søgner selv er ennå i bruk i norske fagkretser, vel 20 år etter at han sluttet i aktiv tjeneste. Den relative fortynningsmetode, for måling av vannføring ved å anvende en saltoppløsning, ble utviklet i 20-årene sammen med overingeniør Johan Aastad, som da var hans sjef. Denne metoden

viste seg å bli et meget nyttig supplement til andre metoder, og den var i lange tider den eneste som ble brukt for måling av vannføring i tunneler, turbulente elver og til dels også i rørgater. Den er ennå i bruk i enkelte vanskelige situasjoner.

Søgner startet etatens snømålinger, og i yngre dager var han selv ofte ute i marken for å utføre målinger og tilrettelegge målemetodikken. Senere brukte han disse målingene til analyser og beregninger av forskjellig slag. I mange år arbeidet han med problemet å sammenstille begrepene nedbør og avløp. Dette arbeidet fortsatte han også med etter at han ble pensjonist, og han har flere stensilerte avhandlinger om dette emnet. Hans beregnede verdier for forundstningen i naturen var lenge de eneste vi hadde som dekket hele landet.

Best kjent er kanskje Søgner blitt for sine flomformler. Disse er delvis i bruk den dag i dag, men må naturlig nok etter hvert vike plassen for mer moderne betraktningsmåter hvor også flomfrekvensen kommer inn i vurderingen. Men vi kan trygt si at overløpene på de fleste norske dammer vi har i dag er dimensjonert ved å benytte Søgners flomformler.

Søgner var en stillfærende person, meget dyktig i sitt fag og svært avholdt som sjef. Han ble flittig benyttet som fagmann, og han vil få sin plass i historien som en av pionerene i norsk hydrologi. Vi som har tatt opp arven etter ham, er ham dypt takknemlig for hans banebrytende arbeid.

J. Otnes

Forbygningsavdelingens regnskap for 1979:

11 000 mål dyrka jord ble innvunnet og sikret

Av Tor Inge Akselsen

Forbygningsavdelingen, med fagsjef Bård Andersen i spissen, brukte i fjor omlag 23 millioner kroner til forbyggings-, senkings- og flomskadearbeider. I tillegg har Landbruksdepartementet, Statens Naturskadefond og kommuner og grunneiere selv gitt bevilgninger til de

prosjekter avdelingen har hatt på programmet.

Man har da også resultater å vise til. I 1979 ble rundt 11 000 mål dyrka jord innvunnet og sikret. Dessuten har man sikret boligområder, industriområder og vegger.

På budsjettet for 1980 er

det «blinket ut» omkring 25 millioner kroner til Forbygningsavdelingens virksomhet. Fagsjef Bård Andersen regner med at man i år vil komme til å innvinne og sikre like store arealer som i fjor.

Årsrapporten fra Forbygningsavdelingen viser at man i 1979 hadde 260 anlegg under arbeid. Omkring 100 av disse ble avsluttet. I 1980 er det foreslått å sette i gang drift ved 60 nye anlegg.

Fordobling i Rendal

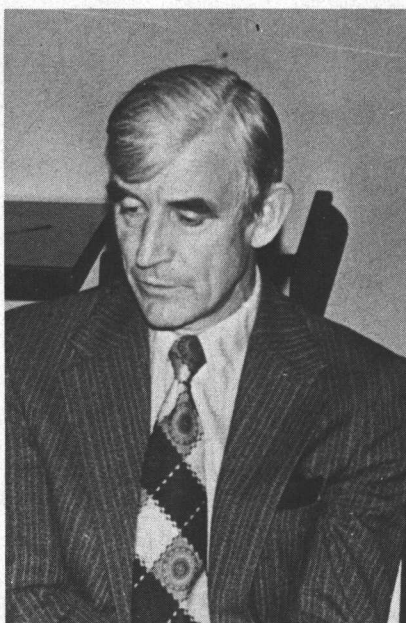
Den mest hektiske anleggsvirksomheten hadde man i fjor i Rendal, Alvdal, Tynset og på Lesja. Når disse prosjektene er sluttført, vil man til sammen ha sikret og forbedret omkring 32 000 mål dyrka jord. For Rendals vedkommende medfører dette for eksempel at det dyrkede areal økes med 50 prosent.

Ellers er det klart at arbeidene etter katastrofeffekten i Jostedal hadde førsteprioritet i fjor høst. Der er det allerede utført arbeider for rundt to millioner kroner. De stedene som er mest utsatt for flomskader, var sikret innen årsskiftet. Det som nå skal gjøres, er en tilrettelegging av forholdene slik at man skal kunne tåle flommer av den størrelse som oppstod i august i 1979.

Sysselsetting og opprydding

Forbygningsavdelingen begynte i fjor med noe man kaller opprydding i vassdrag. Dette er noe helt nytt og innebærer at man fjerner innretninger, i første rekke etter fløting, som enten er skjemmende eller til hinder for eventuell båttrafikk.

I Troms og Finnmark fikk man utrettet noe arbeid ved hjelp av sysselsettstilskott. 12 personer ble beskjefti-

På budsjettet for 1980 har fagsjef Bård Andersen i Forbygningsavdelingen fått omlag 25 millioner kroner «blinket ut» til forbyggings-, senkings- og flomskadetiltak.

get i tre måneder. Fagsjef Bård Andersen peker på at dette også gjør Forbygningsavdelingen i stand til å løse oppgaver som ellers ville blitt satt på «venteliste».

10 års arbeid

De kommende år vil det bli utført et viktig arbeid i Helgådalen i Nord-Trøndelag. Her er det planlagt tiltak for omkring 11 millioner kroner. Opp-

gaven blir å hindre ras i høye leirmerler. Statens Naturskadefond vil dekke omlag halvparten av kostnadene. Dette prosjektet vil det imidlertid ta bortimot ti år å utføre på grunn av de relativt trange økonomiske rammene man opererer med.

Når det gjelder Jostedalen, er det søkt om en ekstrabevilgning på fire millioner i år, slik at man får utført de arbeider som er mest nødvendige. Det er for øvrig planlagt tiltak i Jostedalen for det dobbelte av dette beløpet.

Ellers gjenstår det arbeid etter flere flommer på Vestlandet de senere år. Arbeidene i Rendalen og Solør vil fortsette. Påtrengende oppgaver i resten av landet vil bli løst i takt med bevilgningene.

Lønnsomt

Det arbeidet som utføres i Forbygningsavdelingens regi, har først og fremst til hensikt å sikre jordbruksarealer, bebyggelse, industri og kommunikasjoner. Senkingstiltak (tørrelegging) finansieres i dag med tilskott fra Landbruksdepartementet og fra kommuner og grunneiere.

I løpet av de siste 20 år regner man med at det er innvunnet omkring 100 000 mål dyrka jord. Og dette er stort sett «billig» jord. Når det vurderes om det skal gis tilskott til aktuelle prosjekter, sammenligner man for eksempel alltid med hva man må ut med for å skaffe dyrka jord på annen måte.

Etter hvert ser man også andre nyttevirkninger av forbyggings-, sen-

fra arbeidene på Lesja, der man vil ha innvunnet og sikret ca. 8000 mål dyrka jord når prosjektet er slutført.
(Foto: Aftenposten)

kings- og flomskadearbeidene. Den senere tid er det for eksempel kommet i stand et samarbeid mellom avdelingen og Statens Vegvesen. Ved bygging av flomverk – eller diker – kombineres dette stadig oftere med opparbeiding av nye riksveger der dette er aktuelt. Som eksempel på dette kan nevnes den nye riksvegen Alvdal-Tynset. Lignende løsninger er også aktuelle blant annet i Orkdal, Solør og ved Ringebru.

Voksende gap

Helt uten problemer er man imidlertid ikke i Forbygningsavdelingen. De siste år har det oppstått et gap mellom bevilgninger og «forpliktelser»; det vil si det som gjenstår på igangsatte anlegg og nye anlegg som venter på «tur». Ved årsskiftet var det for eksempel 286 prosjekter til en samlet kostnad på nesten 75 millioner kroner som alle har fått sin «velsignelse» av de lokale myndigheter og som stod og ventet på å bli satt i gang. Det er foreslått satt i drift 62 nye anlegg inneværende år – til en samlet kostnad på omkring seks millioner.

Fagsjef Bård Andersen peker på at NVE nå etter hvert er blitt en flaskehals når det gjelder samarbeidsprosjek-

ter. Nye tiltak har fått tilsagn om tilskott fra annet hold. Det stopper imidlertid på at Forbygningsavdelingen selv

ikke har de midler som skal til for at slike samfunnsnyttige arbeider skal kunne settes i gang.

Kabelskipet Skagerrak til Canada

Standard Telefon og Kabel har anmodet om å få disponere kabelskipet Skagerrak i forbindelse med et større prosjekt i Vancouver i Canada. Det er nå inngått avtale om dette som medfører at skipet ikke er disponibelt for NVE i et tidsrom på i alt 23 måneder, opplyste fagsjef T. Mengshoel i møte i hovedsamarbeidsutvalget. Det regnes med at mulighetene for at det skal skje noe med Danmarks-kabelen er små, men STK er likevel pålagt å finne betryggende reparasjonsmuligheter ned til 100 meters dybde.

For å passere Panama-kanalen må skipet bygges noe om. Ombyggingen

er kostnadsberegnet til ca. 10–15 mill. kroner, og vil i sin helhet bli bekostet av STK, opplyste Mengshoel.

Statshydrolog J. M. Santha

var uttatt som deltaker under «Kartdagene 1980» som ble arrangert i Kristiansand i midten av mars.

Leif Jacobsen

som er maskinassistent ved Leirdøla kraftanlegg er uttatt som deltaker i kurs om «Skjemateknikk trinn I» i mai i år.

I Universitetsbiblioteket i Oslo finnes det en bok – Illustrated Chronicle of the Royal Hungarian Armed Forces (1919 – 1945). I denne boken, nærmere bestemt på side 72, heter det bl.a.: «Det ungarske militære kartografiske institutt virket fra 1919 som et militært viten-

skapelig institutt», og under et bilde på den samme side står følgende tekst: «Gruppebilde av studenter ved spesialsolen for opplæring av høyt kvalifiserte kartografer, grunnlagt i 1940 for å møte den voksende etterspørsel etter teknisk personell fra det kartografiske institutt.»

Som nr. 4 fra venstre på dette bildet troner en liten kadett. Det er statshydrolog Jozsef M. Santha ved NVE's hydrologiske avdeling. I år kan han se tilbake på 40 års virksomhet i det kartografiske fag.

J. M. Santha – 40 år i kartografi-faget

– Ved denne anledning begynte en epoke i mitt liv som varte i 17 år i Ungarn med kartografisk skolegang og arbeid, og til nå 23 år i samme virksomhet her i landet, forteller J. M. Santha. Han minnes kampen om studieplassene, som det heter i dag, og at 24 av 160 søkere ble tatt opp etter opp-taksprøvene.

– Hver måned ble det sendt melding til våre foreldre om faglig fremgang, oppførsel, helsetilstand osv. Akk ja, i dag får ikke mine barn karakterer ved årets slutt en gang, smiler Santha.

– Tidene har forandret seg.

I Ungarn var kartografi-faget på den tid knyttet til militære kartografiske institutter i den grad at utdannelsen enten foregikk der og i deres regi, eller ved avspærrede årskull på teknisk høyskole hvor kartografi var et eget fag. Det var altså ingen krigsskole, som mange synes å mene. J. M. Santha forteller videre at målet var å utdanne fagfolk som kunne fremstille kart fra den første oppmålingsfase til produktet forlot offsettrykkeriet. Det dreide seg med andre ord om geodesi, fotogrammetri, hydrografi, kartredigering osv. til grafisk kunnskap. Det er ikke mange land i verden som har kartografi komplett på høyskolenivå.

Krigen kom

– Krigens flammer nådde også oss, forteller Santha. Fra det halvfeudale kongelige Ungarn til krigstilstander, granatsplint i benet, fangenskap og sult var man over i kommunistregimet.

Av Sverre Skara

J. M. Santha

Det ble en problemfylt tid for J. M. Santha, en tid preget av konstant frykt og den ytterste varsomhet. Ruiner preget bybildet, også det institutt der han var ansatt ble ødelagt av bomber og krigshandlinger.

– Med laveste timelønn begynte jeg i Ungarske Flod- og Skipsfartsinstitutt. I over tre år var jeg der og ble til slutt kartteknisk fullmektig med oppmåling av elver som hovedgjøremål.

Da det kartografiske institutt som han tilhørte, var gjenreist etter bombingene begynte J. M. Santha der igjen, først som kartredaktør og senere som delegert gruppesjef ved generalstabsskolens kartavdeling. I 1950 avla han hovedfageksamen i topografi og ble engasjert i arbeidet med landets hovedkartverk, samtidig som han i vintertiden fungerte som lærer for kartteknikere og karttegnere. Han ble første-topograf og virket også som kartredaktør og kontrollør av kart under arbeid i denne tiden og var dessuten medlem av karttegnkomiteen, medlem av grensekommisjonen mellom Romania-Ungarn, medredaktør av kartografisk lærebok – for å nevne noe.

Så kom oppstanden

Statshydrolog J. M. Santha unngår helst å snakke politikk, men som alle kjenner til kom oppstanden og kampene raste dag etter dag.

Den 4. november 1956, mens forhandlingene pågikk, ble Budapest

uventet angrepet fra alle kanter.
– Den dagen hadde jeg ikke klart å komme meg til min vaktpost, forteller Santha. Dagen etter fikk jeg se at den ene husveggen manglet der. En granat hadde gjort sitt.

På flukt

Jozsef Santha forteller at han til å begynne med ikke tenkte på flukt, men at det til slutt ble så vanskelig at ingen vei gikk utenom. Grensene var sperret av russiske panserstyrker, og han ble tatt bare 200 meter fra den østerrikske grense. Han klarte imidlertid å komme seg fri og gjorde et nytt forsøk på et helt annet sted. Under meget dramatiske forhold klarte han denne gang å krysse «jerngrensen», som han sier, og havnet i en idyllisk landsby i Østerrike. Det ble opphold i flyktningeleir, men takket være sitt yrke klarte Santha å skaffe seg arbeid i Wien hvor han laget atlas og skolekart.

– Så ble det altså Norge og NVE?

– Ja, svarer Santha, jeg forlot Wien og atlas-jobben og reiste til en transleir ved Salzburg, da det skulle være lettere å utvandre derfra. Jeg begynte selv å søke på ledige stillinger, og en vakker dag kom det tilbud både fra Sveits og Norge. Det var flere grunner til at jeg valgte å dra til Norge, og uten penger, men med arbeidskontrakt i lommen og en god porsjon optimisme, ankom jeg. Pengene til billetten hadde jeg fått som forskudd fra Norges Sjøkartverk, hvor jeg begynte.

Dermed tok Jozsef M. Santha fatt på en ny etappe av sitt liv. Det ble hardt arbeid og dårlig betaling den første tiden. Etter fire år kom han til NVE ansatt som hydrolog, men har drevet mest med kartlegging. Det har ikke bare vært en dans på roser, men når nøden var størst trådte gode venner til og alt har ordnet seg til det beste.

– Jeg er norsk statsborger siden 1965, og mitt hjemland har jeg ikke sett siden jeg flyktet derfra for 23 år siden, sier vår venn, og et lite strøk av vemod kan skimtes i de ellers så livlige øyne.

Ja, det er lenge siden, men ikke lenger enn at pappa Santha må finne seg i korrekser av sine barn når hans norske tale ikke er hva den burde være. – Men, sukker han, når jeg ikke snakke «annerledes» i dag kommer jeg neppe noen gang til å bli feilfri, men jeg gir ikke opp, sier Santha.

Det går nok bra for statshydrologen med en bakgrunn langt annerledes enn de fleste av oss. Han er en iherdig mann.

Informasjonsmøtet

I referat frå informasjonsmøtet i Colosseum står under «Eventuelt» referert av det som Ryalen sa om å bruke nynorsk i utgreiingar i nynorskområde. Tankane han kom med har kome godt fram i referatet. So står det vidare:

Til dette ble det svart at NVE følger de reglene som gjelder i staten. Når det gjelder utredninger, er det vanlig at lederen for prosjektet bestemmer målformen.

I lova og reglane om målbruk i statstenesta står:

1. Øvste styraren for eit statskontor avgjer kva mål kontoret til vanleg skal nytta i tenesta si, så langt han ikkje er bunden av lov eller føresegner som vert gjevne i samhov med lov. (Utheva av S.N.)

So står det i referatet:

Da det ikke var flere innlegg til eventuelt, avsluttet Gunnes med å anbefale Fossekallen til vidare debatt om disse og liknende spørsmål.

Ikkje eit ord om at det vart sagt at reglane ikkje vart følgde i NVE.

Når eg tek opp dette i Fossekallen no so er det ikkje for å kritisere dei to som har skreve referatet. Den kritikken har dei fått muntleg, i rikeleg mon. Dei meinte dei ikkje kunne ta inn min påstand om at reglane ikkje vart fylgde, då eg ikkje kom med prov. Trøste og bere meg for ein tilstand det då ville verte for dei som skulle skrive referat.

Han som sa at reglane for målbruk i statstenesta vart følgde i NVE kom heller ikkje med noko prov for det. Han ville heller ikkje kunne prove det, på det område vert det synda alt for mykje i etaten.

So til ein annan påstand som kom fram om det Ryalen sa.

Eventuelle nye retningslinjer her må i tilfelle komme fra NVE's ledelse ved generaldirektøren.

Det er heller ikkje rett det er retningslinjer om det. I reglane om målbruk i statstenesta står:

2. Har eit herads- eller bystyre gjort vedtak med krav på visst tenestemål i vedskifte med statskontor, skal alle statskontor som heradet eller byen soknar til, og alle statskontor med tenestekrins innanfor heradet eller byen nytta det målet som er kravt, i prenta rundskriv, førerit, oppslag,

kunngjeringar og formfast vedskifte elles med tenestemakter og folk i heradet eller byen og sameleis mest mogeleg i anna skriftleg sak-førehaving som kjem tenestemakter i heradet eller byen ved.

(Utheva av S.N.)

I Vassdragsdirektoratet har dei følgd den regelen i mange år at dei nyttar rette målet i utgreiingar og. Det skulle ikkje trengjast noko ekstra pålegg frå generaldirektøren om å følge dette pålegget vi har før, men eg trur no sakens det strengst.

I tilsyn med målbruk i statstenesta står:

Lov og føresegner byggjer på jamstelling mellom de to riksmåla i landet, såleis at styringsverket er bundt til å ta like myke omsyn til det eine som til det andre målet. Ikkje berre såleis at styremaktene skal tola det eine likså vel som det andre, men aktivt gå inn for og bruka det eine likså vel som det andre målet. Rettsgrunnlaget er greitt, men i praksis er det framleis misbytte som det er sterke krav om å få retta på.

Eg kan ikkje hugse meir enn eit rundskriv internt i etaten av alle dei hundravis som har kome desse 31 åra eg har vore her. Enda er det so ille at ei utlysing som står på nynorsk i blada avdi den skal vere på nynorsk, står på bokmål i rundskriva. Det har heller ikkje gått ut ei årsmelding frå etaten eller deler av etaten på nynorsk, so vidt eg veit. Då må ein vel seie det ikkje er dekning for å seie at:

«NVE følger de regler som gjelder i staten».

Hadde det stade i referatet at det kom eit innlegg der det var sagt at reglane om målbruk i statstenesta slett ikkje vart følgde i NVE, so hadde ikkje eg kjent meg kalla til skrive dette. Likevel, det gjev meg høve til å kome litt nærare inn på det eg sa på møtet, då kjende eg det slik at tida var for knapp, men det har eg skreve om før.

Det fell meg litt tungt å kome med denne kritikken no, for det har trass alt kome seg dei siste par åra med dette. Men endå er det ille på mange område, til dømes årsmeldingar og rundskriv. Ein sit ofte med intrykk av at det vert levt etter regelen G.g.d. – «Går det so går det» – og skit i reglane.

Sigurd Nesdal

Bedriftsidrettslaget presenterer MOSJONGRUPPA

Av Torodd Jensen

Mosjonsgruppa er en liten gruppe i NVE-BIL. Selv om NVE i Oslo huser mange mosjonister er det svært få som aktiviseres av oss. Etter å ha lest denne «reportasjen» vil dere ha greie på hva vi gjør, hvor vi mosjonerer, når vi mosjonerer og hvor hardt vi tar det hele. Da en god del av dere daglig omgås tall og tabeller har vi funnet det riktig å bruke et språk de fleste forstår. Tabellen som gir alle opplysninger om MOSJONGRUPPA finner dere derfor under:

Oppgave pr. 1.2. 1980:

Årstid	Treningssted og tidspunkt	Aktivitet	Antall deltagere
Vinter/vår	Majorstua skole, mandager kl. 20.30 – 21.30	Styrketrening Basketball	5 – 8
Sommer	Frognerparken	Løping, fotball	8 – 10
Høst	Majorstua skole, onsdager kl. 16.45 – 18.00*)	Styrketrening Basketball	14 – 20

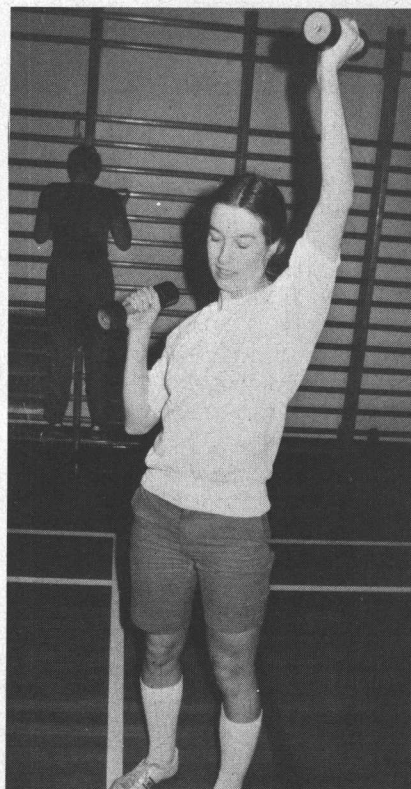
*) Treningsid for høsten er ikke avgjort enda, men vi regner med å ha store muligheter for å få time på onsdag rett etter arbeidstid, dermed regner vi også med samme oppslutning som våren-79.

Nå har den som har jobbet seg gjennom tabellen grunnlag for å gå dypere ned i materien. Dermed går vi over på de fysiske «utskeielsene» som foregår på Majorstua skole hver mandag.

Som nevnt over kjører vi med styrketrening og ballspill. For at vi skal bli gode og varme er det nødvendig med skikkelig oppvarming. Dette kan enten gjøres med løping og diverse bøy og strekk, eller med «bandyspilling». Bildene under viser begge alternativer, og felles for begge er at vi i alle fall blir varme. Selvfølgelig har spillingen den funksjon at det hele blir mer lystbetont.

Oppvarmingen kan i noen tilfelle bli ganske hard, og ikke sjelden er kroppen mørbanket før vi begynner med styrketreningen som vel er grunnen til at de fleste møter opp. Styrketreningen går for seg slik at poster blir satt opp rundt i gymsalen. For å belaste flest mulig deler av kroppen er postene varierte og gir belastning på armer (armheving, vekter, tau), mage-muskulatur (øving på bukk, ribbevegg) og ben (bukk). Bildeserien under gir inntrykk av de forskjellige øvelsene. Innsatsen er det selvfølgelig aldri noe å klage på – det kan dere selv se.

Denne del av trimmen har da også medført at de som møter opp er interessert i å drive det hele så hardt som mulig. Man må vel derfor si at trimmen på Majorstua skole egner seg best for den som har litt trening på forhånd. Det er imidlertid opp til hver enkelt å velge tempo i sirkeltreningen.

Muskulaturen i armene har godt av å bli belastet, og Ellen Breder Wahl er i god gjenge.

Bandyspilling varmer opp, morsomt og effektivt.

Armhevinger er alltid på programmet. Fin trening for armmuskler – og mer til, mener Kirsti Elgøen.

Til avslutning er det vanlig med kurvball. Uttalige rush fram og tilbake i gymsalen tyner ut siste rest av kreftene. Nå sitter kanskje en del igjen med inntrykk av at vi er en gjeng våte kluter som avslutter trimmen. Det er ikke riktig. «Utskeielse» går aldri så langt at vi ikke har krefter igjen til å tøy ut og slappe av noen minutter før vaskekona jager oss ut ved halv ti tiden.

Er det nå noen som har fått lyst til å prøve mandagstrimmen, er de hjertelig velkommen. Som tabellen viser kan vi godt trenge flere folk. En viktig ting ved trimgruppa er også det gode miljøet. Dette har resultert i flere felles hytteturer (på NVE-hytter) og uttallige pizzaer ute i byen.

For dem som ikke kan møte mandagskvelden, og som ønsker en noe lettere trim, har vi nå også fått et tilbud: Det vil bli startet en mosjonsgruppe i trimrommet i M29. En undersøkelse har vist at det er stor interesse for et slikt tiltak, og vi håper de interesserte følger opp og møter. Hilda Toje er engasjert for å lede mosjonen, hun har lang erfaring i å lede mosjonspartier både for Oslo Turnforening og Oslo Bedriftsidrettskrets. **Mosjongruppa starter onsdag 19. mars kl. 16.00 i trimrommet M29, og fortsetter hver onsdag til samme tid. Møt opp!**

Mosjonsgruppa har også oppsyn med trimrommet i M29. Her er det nylig blitt innkjøpt utstyr for nærmere 10 000,- kroner. Alt rot og rask samt defekt utstyr som i lengere tid har «pyntet» opp i rommet vil bli

Klatring og hending i tau er hardt, og bare de færreste mestrer denne øvelsen godt nok. Det gjelder å trene!

fjernet. Nye sykler, nye apparater for mageøvelser, vekter, roapparater, matter osv. venter på at nettopp du skal ta dem i bruk. Det er nemlig mulig å trene på egenhånd også. Dusj og badstu – separat for kvinner og menn – er tilgjengelig for de som skulle bli så ivrige at de blir svette. Når det gjelder trim er det lite å nøle etter – sett i gang i morgen!

Er det noen som trenger flere opplysninger får de ringe mosjonsoppmannen som for tiden er Torodd Jensen, tlf. 335, M29.

Hva med litt medmenneskelighet?

Jeg sitter i sofakroken hjemme og tenker på året som gikk, og som mange andre også vil tenke, så har også det året frembragt både sorger og gleder.

Men det er en hendelse som jeg vil huske til min «dommedag». Det skjedde nesten like oppunder jul. Jeg kom hjem fra arbeidet en ettermiddag, og mens jeg satt der og spiste middag så tenkte jeg jeg skulle besøke naboen for hun hadde ikke vært helt bra i det siste. Da jeg kom til henne ville hun ikke lukke opp med det samme, men så etter en stund åpnet hun og stupte på hodet ut av døren og sa «Hjelp meg, hjelp meg». Hun var hvitslimete i munnen og frå-hvit i ansiktet. Etter

Takk for Fossekalen!

Herr Redaktør!

Jeg har tenkt på det lenge, og nå gjør jeg tanke om til konkret handling, nemlig å sende et innlegg til «Fossekalen».

Da min mann døde, ble plutselig all kontakt med NVE brutt. Dette er jo vanlig, men det er nok mange med meg i samme situasjon som føler den såre fornemmelse ved det akutte brudd fra arbeidsstedet. Selv «Fossekalen» sluttet å komme. Bare den som selv har opplevd det samme vil fullt ut forstå.

Etter 5 år uten kontakt med NVE hendte det noe merkelig. Plutselig en dag lå «Fossekalen» i min postkasse. Jeg ble meget forundret, og trodde det var for én gangs skyld. MEN da tok jeg feil. Den fortsetter å komme, og har gledet meg hver måned i ca. 1 år.

Jeg ønsker på denne måte å få uttrykke min varmeste takk, og setter meget stor pris på denne lille kontakt med NVE, hvor min mann var ansatt nær 40 år, og undertegnede i 5 – 6 år.

Synnøve Hedemark

mye om og men fikk jeg vite hva hun hadde gjort – hun hadde tatt ca. 50 nervetabletter. Jeg fikk henne opp til meg – da var hun mer eller mindre bevisstløs. Jeg ringte så til legevakten hvor vi også etter mye om og men kom til.

Det gikk heldigvis bra denne gangen, men hvorfor tok hun den overdosen? Ja, der er riktig at hun var deprimert, men har ikke samfunnet litt skyld også? For, når du ser deg om på bussen, trikken eller toget, da ser du stort sett sure miner og avvisende holdninger. Så, hvis du vil hjelpe til, prøv å trekke litt i smilebåndet, og det skader heller ikke om du har et godt ord til «din neste». Prøv en gang, det er ikke vanskelig.

Birgitte

Skidagen 1980

Av O. Skogheim

Hovedkontoret har hatt sin årlige skidag, onsdag 20. februar var dagen. Været var ikke det aller beste, overskyet, vindstille og oppholdsvær. Skiføret var bra, 3-4 minusgrader og flotte løyper i marka.

Vi hadde også i år merket en turløype fra Frognerseteren til Kobberhaughytta (9 km), og fått istand en avtale med Kobberhaughytta om servering av kaffe/solbærtoddy og wienerbrød. Det var bra oppslutning om denne løypa, og hele 103 gjester fra NVE ble registrert på Kobberhaughytta den dagen.

Nytt i år var at O-gruppa laget istand skiorientering som ekstra tilbud til turgåerne og deltakerne i skirennnet. 6 orienteringsposter med klippetenger var satt ut i terrenget mellom Frognerseteren og Kobberhaughytta (noen av postene lå i nærheten av den merkede løypa). Et O-kart med avmerkede postplasseringer, et kart med oppkjørte løyper inntegnet og et kort for postklipping ble utlevert ved start. Man kunne selv velge hvor mange poster man ville oppsøke, og det ble ikke tatt noen tid. Det var 12-15 personer som oppsøkte de fleste postene, og det må sies å være bra oppslutning.

Langrennet ved Frognerseteren har lange tradisjoner, og deltakerantallet holder seg ganske konstant. I år var det 70 som fullførte, derav 4 i dameklassene. Beste tid fikk Einar Beheim, 30.16, på 10 km løypa, og beste dame ble M. Sundsbø på tiden 21.38, på 5 km løypa. Øvrige detaljer henvises til resultatlista.

Senere på kvelden var det skifest i kantinen, med lapskaus, øl og mineralvann på menyen. Generaldirektør Sigmund Larsen foretok premieutdelingen etter innsatsen tidligere på dagen.

Resultater:

KLASSE 1

(Kvinner under 35 år)

1. M.Sundsbø	21.38
2. M.Fossdal	21.44
3.K.L.Pettersson	26.15

KLASSE 2

(Kvinner over 35 år)

1.R.P.Asvall	24.00
--------------	-------

KLASSE 3

(Menn under 35 år)

1. K. Stabell	30.59
2. O. Skogheim	31.57
3. J.K. Johnsen	32.45
4. S. Kroken	33.13
5. A. G. Bugten	35.13
6. D. Lundqvist	35.38
7. J. Gunnes	36.20

O. Skogheim

8. T. Holth Nielsen	36.24
9. L. Fossler	36.29
10. J. Alne	36.33
11. H. Bjørnstad	36.41
12. J. Sæverås	36.46
13. H. Sakshaug	37.22
14. H. Stensby	37.36
15. H. Rist	39.23
16. K. Liavaag	39.35
17. G- Bruun	40.28
18. H. Topp	40.38
19. A.M. Tvede	40.42
20. B. Helgesen	41.06
21. Økland	41.31
22. B. Strande	42.04
23. N.R. Sælthun	43.06
24. L.J. Røken	43.11
25. L.E.Pettersen	46.04
26. T. Evensen	46.46
27. N.P. Petlund	47.54
28. K. Tjugen	48.52

KLASSE 4

(Menn 35 - 42 år)

1. E. Beheim	30.16
2. O. Solheim	33.39
3. J. Glende	34.34
4. K. Schjetne	36.07
5. P. Askilsrud	36.45
6. H.C. Olsen	37.12
7. Fladvad	38.06
8. O. Gunnes	40.27
9. E. Hansen	42.41
10. E. Skofteland	43.02
11. J. Andersen	43.57
12. B. Wingård	46.40

E. Tøndevold

E. Forsberg

G. Ibenholt

Marit Fossdal

KLASSE 5

(Menn 43 – 50 år)

1. P. Røiri	32.10
2. T. Josefsen	32.49
3. K. Lindseth	34.48
4. B. Gullberg	36.27
5. J. Tveit	36.37
6. H.H. Faanes	37.47
7. E. Kielland	38.07
8. E. Tøndevold	40.05
9. J. Drake	41.17
10. Ø. Aars	44.21

KLASSE 6

(Menn over 50 år)

1. J. Andersen	36.57
2. O. Stokkebø	37.16
3. O. Andreassen	38.16
4. A. Berg	39.04
5. N. Horn	40.36
6. Y. Mæhlum	41.25
7. E. Forsberg	41.29
8. E. Haugen	41.33
9. C.F. Norberg	43.09
10. C. C. Maroni	43.39
11. G. Østrem	44.25
12. K. Berg	44.36
13. B. Slettaune	45.44
14. G. Ibenholt	46.47
15. E. Hansen Wold	51.29
A. Hovland (5 km)	30.53

Brita Schaulund får overrakt sin velfortjente premie av generaldirektør Sigm. Larsen.

Vassdragsreguleringer:

Skadevirkninger for vilt?

Hovedstyret i NVE har overfor Olje- og energidepartementet tilrådt at Vassdragsdirektoratet får et tilskott på 38 000 kroner fra Konsesjonsavgiftsfondet til dekning av sine utgifter i forbindelse med avviklingen av et symposium om «Vilt og vassdragsreguleringer». Symposiet, som skal avvikles i samarbeid med Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, blir holdt på Leangkollen i Asker 15. – 17. april. Man regner med et deltakerantall på omkring 60.

Vassdragsdirektoratet og Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk arrangerte et lignende symposium våren 1978. Den gang var emnet «Vassdragsreguleringers biologiske virkninger i magasiner og lakseelver». For to år siden

drøftet man blant annet spørsmålet om det er ubalanse i forholdet mellom innsatsen før det blir gitt reguleringskonsesjon og arbeidet med å samle erfaringer fra det som virkelig skjer etter reguleringene.

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har for sin del hevdet at en registrering og systematisering av inngrepens virkning på fisk – særlig for laksen – og vilt, vil være av stor betydning for framtidige konsesjonssaker. Det er på bakgrunn av de gode erfaringene man gjorde under og etter symposiet i 1978 man nå tar sikte på et lignende arrangement for å belyse en annen side av det samme problemkompleks.

Verneplan II for vassdrag

St.prp.nr. 77 (1979-80) ble godkjent i statsråd 29.2. og sendt til Stortinget. Av Statskraftverkens prosjekter foreslås Vormå og Austbygdåi m.m. varig vernet, hvilket samsvarer med Hovedstyrets innstilling av 20.12.77. Disse vassdragene kunne være utnyttet ved overføring til henholdsvis Ulla-Førre og Mår.

Rana-folket besøker Glomfjord

I slutten av mai 1979 meldte Samarbeidsutvalget ved Rana-verkene at de hadde planlagt å besøke Glomfjord 9. juni 1979, og ville komme til stedet med buss og ta med ca. 30 – 35 personer. Aktuelle besøkspersoner ble senere redusert til 26 personer + sjåfør. Vi hadde liten tid på oss i Velferdsstyret til å arrangere mottakelsen, men vi satte alle kluter til, og kunne gi returmelding om at de var hjertelig velkommen til Glomfjord.

Velferdsstyrets formann H. H. Hanssen møtte gjestene på fergeleiet på Sund i Gildeskål og skulle forestå guidingen innover til Glomfjord. Mellom Sund og Gildeskål ble det gitt orientering om omkringliggende steder som bosetting, skoler, servicetilbud, forretninger, næringsliv m.v. På Gildeskål ble det stopp for omvisning i Gildeskål gamle kirke som er oppført omkring 1130. Da det ikke var mulig å skaffe omviser i kirken, hadde Hanssen påtatt seg dette oppdraget, etter nitidig detektivarbeid utført i tidsnød. Det kan videre sies at alt opplysningsstoffet som ble gitt under turen, med unntak av vitser som var lagervare, ble alt innhentet på rekordtid uten bomfast kilde-materiale. Skulle vi være kommet i skade for å gi feiloplysninger får vi trøste oss med at en hvit løgn er en moderat sannhet.

Fra Gildeskål fortsatte turen innover og det ble orientert om tettsteder vi kjørte forbi. Det formelig sprutet fra bussens høytaleranlegg, og var det langt mellom bebyggelsen, ble det servert diverse historier, og mange var nok svært frynsete i kanten, sett fra den etiske siden. Vårt neste stoppested var Glomfjord. Samtlige turdeltakere, guide og driftsbestyrer Jenssen var invitert som Norsk Hydros gjester i Velferdsbygget til en enkel lunsj med direkte etterfølgende omvisning på øvre fabrikkområde, elektrisk del, og videre omvisning på ytre fabrikanlegg på kaia ved produksjonsdelen. Sistnevnte var ikke bemannet, da det var lørdag, og produksjonen kunne derfor ikke vises. Under den meget gode lunsjen vi inntok i kantinen, ble det gitt en gene-

rell informasjon om Norsk Hydro i Glomfjord av el.kraftsjef Farup, samt utvekslet taler fra begge sider. Nordlandsposten stilte med korrespondent og alle ble vi foreviget utenfor fabrikkområdet. 3 omvisere stilte Norsk Hydro til vår disposisjon for øvre fabrikkområde og en omviser til nedre område (kaiområdet).

Fra Norsk Hydro gikk turen til kraftstasjonen, via vårt boligområde, hvor driftsbestyrer Jenssen orienterte om Glomfjord kraftverk, samt viste deltakerne rundt i kraftstasjonen. Gjестene fikk tildelt et lite orienteringsdokument samtidig.

Fra Kraftstasjonen ble gjestene transportert til vårt velferdsshus for innkvartering. Til så mange gjester måtte det nødvendigvis bli en spartansk underbringelse, men den tynget ikke pengeboka, og da så. På gammel Nordlandsk maner, var soveplassene «flatseng» i store saler, (madrasser på gulvet), og her kunne det bli mye moro utover natta. Vårt velferdsstyre fikk ikke representant i «flatsengene», så vi er ikke i stand til å gi referat fra natteti-mene.

En del av gjestene tok nå ut på egen hånd, noen dro til Fykandalen og gondolbanen, andre besøkte helleristningene og atter andre besøkte venner og kjente de hadde i Glomfjord, mens andre ville forsøke å få seg en velfort-

jent hvil før stevnemøte på Glomfjord Gjestgiveri om kvelden.

Velferdsstyret hadde bestilt en enkel middagsrett på Gjestgiveriet, med anledning til å få danse der fram til kl. 01.00. Arrangementet ble etter vår mening vellykket, og Rana-folket og Glomfjord-folket fikk da anledning til et hyggelig felles samvær. Rana-folket var mere pigg enn oss (må tilskrives aldersforskjellen) så de ville ikke høre snakk om oppbrudd så tidlig på kvelden. Dermed ble det å sette kursen for vårt velferdshus etter avslutning på Gjestgiveriet. Det tok ikke lang tid å få musikanlegget i drift, og trøtte varme føtter kvittet seg med strømper og sko, og dansen gikk i et forrykende tempo til langt utpå morran. Enkelte var vel ikke i seng kan jeg tenke. Når alt skal sier hadde Rana-folket en fabelaktig kondisjon og et fantastisk humør, og dette pigget opp gammelgutta våre.

Fra velferdsstyrets side mener vi å tro at dette ble en meget vellykket tur, til stor glede for begge folkene, og vi vil ikke ha noe imot flere slike utvekslinger, men da betinget av litt bedre tid til å tilrettelegge og arrangere.

Søndag morgen startet gjestene fra Glomfjord og Velferdsstyrets formann ønsket dem god tur videre. Som takk for besøket fikk de med seg Else Farups bok «Trekke fra Glomfjords Historie» som skulle gå på omgang hos turdeltakerne for lesning, og siden oppbevares i Samarbeidsutvalget. Senere på året har samtlige turdeltakere fått tilsendt en liten minnefolder fra turen med bilde og utskrift av guide-opplegget, som sikkert falt i smak hos deltakerne, da det kanskje ikke var så helt greitt å absorbere alt som kom fra «smella» gjennom høytaleranlegget. Rana-folket kom over Saltfjellet på turen til Glomfjord og reiste kystriksveien heimover. Etter uttalelser som har falt kan vi trygt konkludere med at det hele var meget vellykket. Vi i Glomfjord sender en hjertelig takk til Rana-folket for besøket, og ser dem gjerne på ny vitst hos oss om ikke lenge.

Hilsen Velferdsstyret
v/Hans H. Hanssen

Inntrykk fra damkongress i New Dehli

Overing. Odd J. Larsen, VVT
(Sekretær i Den norske damkomiteen, NCOLD)

I tiden 29.10. til 2.11.1979 ble den 13. internasjonale damkongress arrangert i New Dehli av den Indiske nasjonale komite tilsluttet International commission on Large Dams (ICOLD).

Disse kongressene arrangeres hver 3. år i de forskjellige medlemslandene. Det er 67 betalende land tilsluttet organisasjonen.

Hvert år arrangeres det eksekutivmøter for diverse fagkomiteer samt et mindre antall representanter fra hvert medlemsland hvor de nærmeste års arbeid samt neste kongress blir planlagt. Rapporter fra de forskjellige fagkomiteene blir fremlagt og diskutert.

Når en kongress blir arrangert, faller eksekutivmøtet umiddelbart før denne, og da på samme sted. Det holdes da valg på bl.a. president, og Mr. Londe – Frankrike, etterfulgte Mr. Lyra – Brasil i presidentstolen.

46 land var representert på kongressen i New Dehli, og deltakerantallet inklusive ledsagere var ca. 2000. Fra Norge møtte 31 representanter pluss 19 ledsagere.

På hver kongress blir det drøftet forskjellige tekniske problemer eller spørsmål vedrørende bygging og drift av store dammer (dvs. dammer høyere enn 15 m). I New Dehli ble følgende 4 emner behandlet:

Q 48: «Interface problems of dams»

Q 49: «Deterioration or failure of dams»

Q 50: «Large capacity outlets and spillways»

Q 51: «Seismicity and aseismic design of dams»

Alle 4 spørsmålene samlet stor interesse, og det var på forhånd kommet

inn mange bidrag fra de forskjellige land. Det kom flere innlegg fra salen, og alle emnene ble avsluttet med livlige diskusjoner.

Fra norsk side hadde spørsmålene Q 48 og Q 49 størst interesse, men det var denne gangen ingen bidrag fra Norge. Vi var dog representert i ekspertpanelet for Q 49 med sjefingeniør Bjørn Kjærnsli, NGI.

Hele uken mens kongressen pågikk, var det «Ladies programme» for alle ledsagerne, og det ble arrangert buss-turer til byen Agra ca. 200 km unna hvor det kjente Taj Mahal ligger.

Dette er som kjent et gravmonument bygget av Shah Jahan til minne om hans dronning Mumtaz Mahal. Bygget ble ferdig i 1653 og er et fantastisk byggverk i marmor og mosaikk.

Slik artet det seg under åpningsseremonien ved kongressen i Dehli med blomsterdryss over norske deltakere. Midt i bildet sees Tor Johansen, foran ham – artikkelforfatteren og hans frue.

I Agra besøkte vi også en liten håndverksbedrift hvor det ble laget de nydeligste bordplater, skrin askebegre etc. i marmor og mosaikk, og teknikken og metodene som blir brukt, er de samme som da Taj Mahal ble bygget.

Dehli var en interessant by selv om kanskje inntrykkene av all nøden og fattigdommen som kunne sees, vil være det man sitter igjen med. Byen består av Old Dehli og New Dehli, sistnevnte ble anlagt av britene i 1931.

I Old Dehli er det mange trange gater og smug med et yrende folkeliv, deriblant mange tiggere i alle aldre, men det er også mange fine gamle byggverk og templer å se.

New Dehli preges for en stor del av åpne brede boulevarder, særlig da i regjeringskvarteret, med mange parker og pene bygninger. Lenger inn mot bykjernen blir gatene smalere, og det er mange bygninger – sikkert en gang meget staselige, som er gått fullstendig i forfall. Det er relativt få høybygg, men til gjengjeld er byen enorm i utstrekning.

Under kongressen var temperaturen i New Dehli ca. 30 – 35° hver dag, og dette resulterte i at man også tilbrakte en del ledige stunder ved svømmebasenget.

Etter at kongressen ble avsluttet med en fantastisk «Farewell-dinner» i Hotel Ashokas have, det var som et eventyr tatt rett ut fra 1001 natt, startet diverse studieturer som gikk til forskjellige steder i India, Nepal og Thailand. Varigheten var fra ca. 3 døgn og opp til en uke.

Undertegnede var med på en studietur som gikk nordvestover til Kashmir med retur til Dehli.

På grunn av overbookede fly startet første del for en del av deltakerne på denne turen som biltur til Chandigar, hovedstad i landsdelen Punjab. Bilkjøring er en noe blandet fornøyelse i India. Veiene er fulle av mennesker og dyr fra tidlig på morgenen til sent på kveld, det er en enorm lastebiltrafikk, men få personbiler utenfor byene. Oksekjerrer og syklist er det mange av. Trafikken går egentlig ikke så veldig

hurtig, men det virker slik på grunn av kjørestilen. Man bremser lite, styrer unna hindringene i siste liten, ser seg lite for og gir minimalt med tegn for å vise hvor man vil, men tuter desto mer.

Langs landeveien er det tett med landsbyer og her er det også et yrende liv. Man blir etter hvert klar over at det bor noen hundre millioner mennesker i dette landet.

Husene i landsbyene ligger tett i tett ut mot hovedveien. Om dagen åpner man gjerne hele veggen, som en garasje, ut mot hovedgaten, og her foretas dagens gjøremål samtidig som man har kontakt med det som skjer langs veien. Fra buss- eller bilvinduet, ser en skreddere, bakere, motorsykkelforparatører og alle slags håndverkere i arbeid. Fruktboder er det masse av, og de bugner av all slags frukt, på nært hold ser man også alle fluene.

Det første damanlegget vi kom til på denne turen, var Bhakra dam i Bhakra Nangal Project. Dette er en betong gravitasjonsdam, fullført i 1963, og nr. 13 på listen over verdens høyeste dammer med sine 226 m.

Flomløpet er gigantisk med sine 4 store luker som sammen med 16 tapeløp for irrigasjonsformål kan avlede ca. 11 500 m³/sek. I dammen er det 2 kraftstasjoner på tilsammen 1050 MW.

Magasinet har et areal på 168,35 km² og 371 byer og landsbyer ble neddemt under byggingen av anlegget med det resultat at 36 000 mennesker måtte forflyttes.

Magasinet har 3 formål; irrigasjon, kraftproduksjon og flomkontroll.

Deretter gikk turen over til nabovassdraget som også kommer fra Himalaya, og vi besøkte Beas dam at Pong. Dette er en stor fyllingsdam, ca. 133 m høy og 2 km lang. Magasinet har samme formål som ved Bhakra dam og er på 8,57 10⁶ m³. Kraftproduksjonen er her på 240 MW, men stasjonen var under utbygging.

Flomløpet er gigantisk, det ligger som en bred motorvei nedover dammen og kan avlede 12 400 m³/sek. I

tillegg til dette kommer to tappetunneler under dammen.

Nedstrøms dammen besøkte vi en lang lukedam under bygging. Dette magasinet skal kun tjenes irrigasjonsformål. Her var det ca. 4000 mann i arbeid i tillegg til alt moderne anleggsutstyr, men mye arbeid gjøres for håndkraft. Dette er selvsagt sysselsettingspolitikk i et land med så mye mennesker.

Sammen med magasinet ved Bhakra har dette forvandlet store områder i denne delen av India fra ørken til fruktbart jordbruksområde og bevirket at folk i dette området har en relativt sett høy levestandard.

Studieturen gikk deretter til byen Amritsar nær grensen til Pakistan. Dette er en av Sikh-religionens høyborgere og «The Golden Temple of Amritsar» ble besøkt. Dette er et fantastisk tempel, beliggende i en liten kunstig innsjø, bygget i marmor og belagt med gull. Det messes kontinuerlig fra kl. 3 om morgenen til kl. 11 om kvelden, og dette høres lang vei takket være moderne høytaleranlegg. Inne i tempelet sitter flere prester og leser de hellige skrifter, og det var flere europeiske og amerikanske ungdommer å se som tydelig var sterkt grepet av denne religionen. Det var enorme rikdommer og kunstsatter som ble oppbevart på dette stedet, og mye av dette var gaver fra sikhs rundt omkring i verden.

I noen store bygninger ved siden av selve tempelet ble det hver dag gratis bispist mellom 5- og 10 000 mennesker, og hvem som helst kunne komme og bo der gratis i inntil 3 døgn.

Fra Amritsar gikk turen med fly videre til Srinagar i Kashmir hvor det var noen dager med ren sight-seeing før returen til Dehli.

Kashmir er en høyslette opp mot Himalaya som ligger på ca. 1500 til ca. 3000 m.o.h. Det er en fantastisk natur med Himalayas høye fjell i bakgrunnen, og i klart vær kunne vi fra landsbyen Gulmarg ca. 3000 m.o.h. se toppen Naga Palmat som er ca. 8100 m høy.

Her hadde man den ville fjellverden rett utenfor vinduene, og i åsen

Snescooterkurs

Av Nils Haakensen, Brekontoret

Tormod Holth Nilsen, Brekontoret (t.h.) får spesiell innføring i scooterens tekniske finesser.

(Foto: Nils Haakensen)

Brekontoret bruker snescootere under sine målinger på de store breene. På Nigardsbreen og Engabreen, hvor vi har faste målinger, er det stasjonert scootere.

Det har gjennom årene vært en del problemer med disse scooterne, og noen av problemene kunne kanskje ha vært unngått om de som har brukt dem, hadde hatt litt mer kjennskap til slike kjøretøy. Både Nigardsbreen og Engabreen er vanskelig tilgjengelige, og ved havarier som vi ikke har vært i stand til å utbedre selv, har enten scooteren blitt fraktet til verksted, eller reparatør har kommet til breen, og i begge tilfeller må helikopter anvendes. Reparasjonsomkostningene har således blitt uforholdsmessig store.

I fjor sommer ble de to gamle scooterne på Engabreen, som var 10 år gamle, byttet ut, og to nye av type Ockelbo 300 ble innkjøpt hos Slåtta Autosenter i Heddal ved Notodden. Der har også Statskraftverkene kjøpt scootere til bruk andre steder. I forbindelse med innkjøpt innbød Slåtta

rett bak hotellet hvor vi bodde, kunne vi se ville svartbjørner rusle omkring. De var visstnok meget aggressive så vi forsøkte ikke noen nærbilder av dem.

Det var noen praktfulle parker i Sringagar, men det var dessverre delvis avblomstret da vi var der. Det kunne merkes at vinteren nærmet seg, og om nettene kom det sne nesten helt ned til hotellet.

Foruten naturen var det tepper og teppeknyting det meste av interessen dreide seg om her, og vi besøkte diverse fabrikker hvor hele familier arbeidet med de skjønneste orientalske tepper. Vittige tunger hevdet at vi nå hadde havnet på teppekongress, og det ble også handlet en del.

Etter noen forsinkelser p.g.a. usikre flyforbindelser i denne avkroken av verdenen kom vi tilbake til Dehli hvor det fortsatt var sol og varme og fristende med et bad i svømmebassenget før hjemreisen til et vinterlig Norge.

Bhakra dam

Kurs i verne- og miljøarbeide ved Auraverkene

Deltakere i arbeids- og miljøkurset ved Auraverkene. Fra v.: J. Seter, T. Stavnes, O.I. Steen - og Vikan.

til et gratis kjøre- og vedlikeholdskurs for Ockelbo snescooter etter samme opplegg som de har hatt for ansatte i Televerket, som også bruker Ockelbo. Vi var klar over at et slikt kurs ville være nyttig for å holde de nye scootere i best mulig stand.

Den 29. og 30. januar i år ble så kurset avholdt på Slåttas Autosenter i Heddal, og deltagerne var installert på Løvheim hotell i Sauland. Det var 14 deltagere, alle fra NVE. Av disse var 7 fra Driftsavdelingen og hjemmehørende i Telemark og Agder. De andre 7 var fra Brekontoret foruten Roar Klaussen fra SAA - det er han som kjøper inn scooterne.

Kurset ble effektivt og kyndig ledet av Olav Baugerud og Olav Aabø. Deltagerne ble delt i to grupper med 7 i hver. Først ble det instruert i snescooterens oppbygning og virkemåte. De forskjellige delene av scooteren ble nøye gjennomgått, og vi fikk anledning til å skru selv, slik at vi skulle bli mest mulig fortrolig med den. Spesielt ble det lagt vekt på hvordan daglige ettersyn og vedlikehold skal foretas, og på feilsøking og hvordan nødreparasjoner skal utføres. Særlig viktig er det å etterse variatorene og justere dem. Variatorsystemet er jo hele snescooterens drivverk, og det blir raskt stor slitasje her om det mangler smøring eller justering. Den andre dagen var det også avsatt et par timer til praksis for å lære kjøreteknikk, og vi fikk boltre oss på en ujevn flate med alle slags typer av Ockelbo scootere. Ved kjøring med

snescooter er det en helt annen teknikk å kjøre en stor scooter med to belter og én styreski enn å kjøre med en mindre med ett belte og to styreski. Kjøreteknikk er nok mye viktigere for de fra Driftsavdelingen som har mye kjøring i skog og ulendt terreng, enn for oss på Brekontoret som kjører oppe på brene hvor terrenget er temmelig flatt. Til slutt fikk vi grundig instruksjon i smøring og vedlikehold og om sommeropplag.

Slåttas Autosenter har god erfaring i kursvirksomhet av denne art, og deres inntrykk etter kursene de har holdt for folk i Televerket, som bruker mye snescootere til vedlikehold og reparasjoner av linjer, er at serviceomkostningene blir mindre, og at maskinene fungerer bedre, fortalte disponent Ragnar Slåtta i en liten avslutningstale der han takket oss for at vi hadde møtt fram, og ønsket oss lykke til med de nye scooterne.

Etter kurset sitter vi alle sammen igjen med inntrykk av at vi virkelig er blitt mer kompetente til å behandle og reparere snescootere. Vi har derfor et berettiget håp om at vi i fremtiden skal kunne vedlikeholde scooterne våre bedre og selv utføre enkle reparasjoner som tidligere har blitt kostbare fordi vi har måttet frakte scooterne til verksted med helikopter.

Til slutt vil vi få rette en takk til Slåttas Autosenter i Heddal som arrangerte kurset, og spesielt til Olav Baugerud og Olav Aabø som hadde ansvaret for instruksjonene.

Blant de ansatte ved Auraverkene har det vært avholdt 8 kurs om den nye arbeids- og miljøloven.

Foreløbig kan en vel si at alle tillitsmenn, verneombud og arbeidsledere har vært gjennom dette kurset. Men denne masse er jo i stadig forandring så en kan vel si at en aldri blir ferdig med kursvirksomheten. Kursene har vært holdt på Hamneren messe på Sunndalsøra, unntatt ett som er avholdt på Strinda transf. stasjon i Trondheim.

Den dagen deltakerne mottok kursmappen tror jeg at de aller fleste av oss ble temmelig overveldet av innholdet, og i ånden så vi fram til 6 dager med temmelig uinteressant og tørt stoff.

Men jeg må si vi var positivt overrasket, jo mere vi fordybet oss i stoffet i de forskjellige emnesheftene. Det var veldig interessant å høre de forskjellige meninger som kom fram under diskusjonen i gruppa. Alle hadde sine forskjellige meninger om emnet, så jeg tror at stoffet ble grundig gjennomgått. Deltakerne på kurset har etter dette kunnskaper for å oppdage feil og mangler i arbeidsmiljøet som de ikke hadde forutsetninger til å oppdage før. Arbeidstilsynet har ikke nå lenger de samme tilsynsrutiner som de hadde før, så verneombudene har mye større ansvar for arbeidsplassene enn før.

Kursledere ved Auraverkene er verneleder Ole I. Steen og hovedverneombud Aigot Eklund, samt en gjesteforeleser i Ergonomi og besøk av det stedlige arbeidstilsyn.

Arbeidsplassundersøkelser har vært holdt på de aller fleste kraft- og understasjoner, og av det som er oppdaget på disse undersøkelser er en del mangler utbedret og noe under bearbeidelse.

Som en konklusjon på disse kursene kan en si at det er et omfattende og ansvarsfullt arbeide som pålegges både arbeider og arbeidsgiver for å forbedre arbeidsmiljøet på de forskjellige arbeidssteder, og dette er et arbeid som ikke er utført over natten.

P.F.

Overing. Finn W. Gusdal

var uttatt som deltaker i kurset «Ledningskartverk» som ble arrangert på Hurdalsjøen Kurshotell i februar i år.

Kalles refleksjoner:

Våre tålmodige pensjonister

«Videre mener utvalget at Fossekallen bør sendes til etatens pensjonister. Disse må i stor utstrekning antas å være interessert i informasjon om etaten og dens videre utvikling. Dessuten vil det kunne gi uttrykk for at etaten setter pris på det arbeid de har utført og at de ikke er glemt i samme øyeblikk som døra lukkes bak dem for siste gang».

Dette skreiv Fossekallenutvalget 4/2-77. – Z, som er vår eneste utålmodige pensjonist, begynte å mase allerede i nr. 2. Veit du ikke at alle gode ting er tre? Derfor må du finne deg i å vente tre år, tre måneder og tre dager. Se i postkassa 7/5.!

Saken er i de beste hender og i mange hender. Redaktøren har to, resten av bladstyret har atten og Personalavdelingen har tjueseks. Kulturnivå kan måles etter hvordan man behandler sine gamle, og med denne store personalinnsatsen må NVE komme høyt på lista.

KALLE

Ingeniørene måtte stille bak

Det kan neppe bero på bare tilfeldigheter at ingeniørene og annet gjevt folk måtte finne seg i å bli slått av landbrukskandidater i samtlige klasser.

Som man forstår er det ikke noen konkurranse i høy tale og gestikulering det handler om, ei heller amatørpantomime med «Kjerringa mot strømmen» som tema. Da hadde ingen tvil vært til stede, og førsteplassene sikret ingeniørene, blir det opplyst til vårt blad av eksperter på området.

Nei, her er det skiløp – Skidagen 1980 – ved NVE's hovedkontor det siktes til, der NLH-folk la beslag på førsteplassene i samtlige herreklasser, som det går fram på annet sted i bladet.

– Ja-ja, noen har det i hu'e og andre i beina, som det heter.

Brekontoret:

Nytt kart over Bondhusbreen

Som et ledd i de pågående og planlagte undersøkelsene ved Bondhusbreen, har Brekontoret ved Hydrologisk avdeling utarbeidet et nytt og detaljert kart over breen. Baksiden av kartet inneholder for øvrig en rekke tilleggsopplysninger av generell interesse og opplysninger av mer spesiell interesse for blant annet glasiologer. Teksten på baksiden er også supplert med flere fotografier og skisser.

Det nye brekartet er laget etter at Brekontoret – i samband med overføring av vann fra Bondhusbreen til kraftverket i Mauranger (Folgefonn-verkene) – har utført en rekke undersøkelser. Det er første gang i Norge at driftsvann samles inn under en bre. Man har vært nødt til å løse en rekke uventede tekniske problemer.

Det planlegges for øvrig såkalte subglasiale inntak også ved andre breer. På denne bakgrunn har Brekontoret i samarbeid med Geografisk Institutt og Norsk Polarinstitutt satt i gang et undersøkelsesprogram for å samle erfaringer som kan utnyttes senere. Prosjektet blir støttet blant annet av Konsepsjonsavgiftfondet og Norges Teknisk Naturvitenskapelige Forskningsråd.

Det nye kartet over Bondhusbreen kan spesielt interesserte få ved å henvende seg til Hydrologisk avdeling, som har et begrenset opplag av de nye kartene.

Trykktall

I Fossekallen nr. 2/80 side 15 har det i artikkelen om tommerfløting i norske vassdrag sneket seg inn en feil. I Skiensvassdraget nyttes 0,3 prosent av regulert vannføring til slusing. Altså ikke 3 prosent slik det feilaktig står i bladet.

Bør 2. etasje hete 1. etasje?

Er det bare vi nordmenn som synes det er naturlig å kalle 1. etg. for første etasje og 2. etg. for annen etasje?

Det ser nesten slik ut. Svenskene kaller 1. etg. for bottenvåningen og 2. etg. for 1. våningen. Danskene kaller 1. etg. for stuen og 2. etg. for 1. etage.

Ser vi på våre større naboland i sør, så har tyskerne Erdgeschoss for 1. etg. og 1. Stockwerk for 2. etg. Franskmenenes 1. etg. heter rez-de-chaussée og 2. etg. er der 1. étage. Britenes 1. etg. er som kjent ground floor, og 2. etg. er 1st floor.

Så internasjonalt anerkjent som det faktisk er å kalle 2. etg. for 1st floor og 1. våningen, kan en ikke unngå å stusse når en kommer inn i Fridtjof Nansens Plass 8 for å besøke det svenske turistbyrået i 2. etg. og ser et oppslag i gangen nede: «Sveriges Turistbyrå, 2. etg.» og under: «Swedish National Travel Office, 2nd floor». Svenskene har tydeligvis ingen betenkeligheter med å vise norske besøkende til rett etasje, mens de engelsktalende henvises til å rote rundt i etasjen over.

Hvis vi nordmenn skulle følge våre nordiske naboland og europeiske land for øvrig når det gjelder etasje-betegnelser, måtte vi finne et nytt, treffende navn på 1. etasje å la bottenvåningen, stuen, ground floor, rez-de-chaussée og Erdgeschoss. Kanskje grunnetasjen eller grunnplanet? Men i alle fall ville det nok by på en vanskelig omstilling for mange hvis 1. etasje plutselig skulle gå over til å hete 2. etasje. Selv svenskene, som har lang og innarbeidet tradisjon på området, kan altså gjøre feil når de er i Norge.

Allan Aarflot

Utdeling av hederstegn i avd. 154 av N.E.K.F.

Under avd. 154's årsmøte i Samkjøringsbygget i Oslo den 7.2.1980 ble det av Bjørn Sørensen fra forbundet overrakt hederstegn til en del medlemmer.

To av avdelingens medlemmer, Petter Jangaard og Knut Sjøwall, ble overrakt forbundets gull-nål for 25-års medlemskap. Videre ble Olav Østerbø, Nils Svendsen, Hallvard Barstad og John Nordahl Karlsen tildelt LO's 40-års jubileumsnål. Dessverre kunne ikke Hallvard

Barstad være til stede under tildelingen. Til slutt kunne så Bjørn Sørensen tildele John Nordahl Karlsen NEKF's hedersgave for god innsats i avdelingen, forbundet og innenfor andre LO-forbund gjennom mange år.

Bjørn Sørensen sa i sin tale til jubilatene at å overrekke disse merkene og hedersgaven var en av de oppgavene han satte mest pris på fordi det vitnet om aktive og gode medlemmer. Han syntes

også det var imponerende at en avdeling med bare 70 medlemmer, som er spredd fra Alta i nord til Feda i sør, kunne stille med så god dekning på sitt årsmøte. Til slutt ønsket formannen jubilatene til lykke med utmerkelsen og håpet på et fortsatt aktivt og godt samarbeid.

På bildet: Fra venstre form. Per Helge Langseth, Olav Østerbø, Nils Svendsen, Petter Jangaard, Knut Sjøwall og John Nordahl Karlsen.

